

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

До захисту допустити:

Завідувач кафедри

О. П. Бодик

«19» грудня 2023 р.

**ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ**

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Середня освіта. Мова і література (англійська)»
Дутки Тетяни Іванівни

Науковий керівник:

Розумна Тетяна Сергіївна,

канд. пед. наук, доцент,

доцент кафедри англійської філології

Рецензент:

Дуброва Оксана Володимирівна,

канд. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов
і методики викладання

Бердянського державного педагогічного
університету

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою 96 А відмінно

Секретар ЕК

«15» січня 2024 р.

Київ – 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	8
1.1. Поняття іншомовної лексичної компетентності в науковій літературі...8	8
1.2. Принципи, методи та прийоми формування іншомовної лексичної компетентності учнів.....	18
1.3. Мобільні додатки як засіб реалізації формування іншомовної лексичної компетентності учнів.....	34
Висновки до розділу 1.....	46
РОЗДІЛ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ.....	48
2.1. Аналіз мобільних додатків, що допомагають формувати іншомовну лексичну компетентність учнів основної школи.....	48
2.2. Планування та організація навчання іноземної мови за допомогою мобільних додатків.....	54
2.3. Комплекс вправ з формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи засобами мобільних додатків у процесі навчання англійської мови.....	62
Висновки до розділу 2.....	69
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	82

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЛК – лексична компетентність;

ЛО – лексична одиниця;

ІЛК – іншомовна лексична компетенція;

ІМ – іноземна мова;

РМ – рідна мова;

МД – мовленнєва діяльність.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Керуючись «Національною Доктриною розвитку освіти України у 21 столітті» потрібно зазначити, що головним пріоритетом для її розвитку являється впровадження інформаційно-комунікаційних сучасних технологій, які сприяють покращенню навчально-виховного процесу, забезпечують її доступність і ефективність, готують учнів до життєдіяльності в інформаційному суспільному просторі.

На початку 21 століття, кожен учень вже володіє навичками роботи зі смартфоном, комп'ютером, планшетом, мультимедійною дошкою, застосовує Інтернет для розваг, навчання, дозвілля тощо. Прийшло так зване «покоління Z» (digital natives), що спроможне оперувати комп'ютерними сучасними технологіями без будь-яких значних проблем. Ці засоби стали звичними компонентами процесу навчання, зокрема під час проведення уроків з іноземної мови та доволі важливими засобами розвитку та формування іншомовної комунікативної компетентності.

Одним із головних компонентів комунікативної компетентності являється саме оволодіння лексичними навичками, або ж лексичною компетентністю. Власне, саме знання лексики безпосередньо забезпечує ефективність спілкування між людьми. Лексичні навички необхідно віднести до одного із важливих компонентів змісту навчання іноземної мови, а їх формування досліджувати як мету навчання відповідного лексичного матеріалу. Формування лексичної компетенції учнів основної школи ґрунтується на удосконаленні та закріпленні лексичних навичок, котрі вони здобули раніше, а також активне їх використання у спілкуванні.

У сучасному динамічному світі, вимоги до суспільства цифрового та конкурентоспроможності всіх його членів невинно збільшуються, а запровадження технологій інноваційного характеру в освітній процес сприяє пошуку більш нових прийомів і методів навчання. Враховуючи те, що англійська являється однією із мов спілкування міжнародного рівня, будь-кому, хто займається

її вивченням, необхідно сформувавши значну кількість іншомовних компетентностей та зокрема лексичну.

Беззаперечним являється саме той факт, що сьогоднішні школярі більшість власного часу проводять у мережі Інтернет, а зокрема, у мережах соціальних, що відкриває перед ними значні можливості: від пошуку потрібних інформаційних джерел до взаємодії із вчителями та друзями на відстані повідомлення чи дзвінка. Виникнення мобільного навчання (англ. mobile learning, M-learning) в освітньому середовищі доводить, що всі учасники процесу навчання стають набагато мобільнішими, інформаційно грамотними та показують власну готовність до прийняття серйозних викликів.

Вивчення англійської мови з використанням мобільних пристроїв (англійською Mobile-Assisted Language Learning (MALL)) являється певним підвидом мобільного навчання, що являється досить перспективним методом мовного вивчення у будь-який час та будь-якому місці. Мобільні застосунки чи додатки, у власну чергу, досить ідеально підходять для запровадження MALL-технології з метою розвитку та формування іншомовної лексичної компетентності.

Об'єктом дослідження є явище іншомовної лексичної компетентності.

Предметом дослідження є особливості формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи засобами мобільних додатків.

У цілій низці наукових досліджень знаходимо підтвердження саме того, що спостерігається тенденція до більш поглибленого аналізу сутності поняття лексична іншомовна компетентність та використання технологій мобільних в процесі її розвитку формування. Зокрема, до низки науковців, що досліджували дане питання відносять Барбінову А., Іщук А., Ніколаєва С., Розумну Т., Федоренко Ю., Чиханцову О., Nation I. та інших.

Дослідженню структури та етапів формування лексичної іншомовної компетентності присвятили власні роботи такі вчені як Безкоровайна Ю., Бігич О., Воробець А., Зимовець О., Коротун О., Смоліна С. та інші.

У педагогіці велика увага приділяється, зокрема, проблемі формування комунікативної іншомовної компетентності учнів. Методичні та теоретичні аспекти формування комунікативної іншомовної компетентності учнів досліджували такі вчені, як Кравець О, Кучерук О., Осадчий В., Свіріденко І., Стойко С., Тарнопільський О., Щеглова А. та інші.

Роль освітніх інноваційних технологій, зокрема мобільних, у навчанні іноземних мов вивчали Альошина О., Красуля А., Налліветті Г. та інші.

Вплив мобільних додатків на розвиток та формування англомовної лексичної компетентності описали в своїх працях Кларк М., Костенко І., Трайнін Г, Шифелбейн Дж. та інші.

Дослідження у галузі мобільного навчання та застосування мобільних пристроїв у процесі навчання проводили Биков В., Гуревич Р., Тракслер Дж, Ю., Тулашвілі Ю, Хсу Ю-Чанг, Чінг Ю-Хі та інші.

Перспективи застосування мобільних додатків з метою формування іншомовної компетентності було висвітлено у роботах Авраменко А., Варшавської С., Джарвіс Х., Думачьова Л., Мардаренка О., Смоліної Л., Титової С., Чена К., Щерби Н. та інших.

Мета дослідження полягає у вивченні ефективних засобів і методів формування та розвитку лексичної англомовної компетентності учнів середньої школи із використанням мобільних застосунків.

Відповідно до поставленої мети були визначені наступні завдання дослідження:

1. визначити сутність поняття іншомовної лексичної компетентності в науковій літературі;
2. описати принципи, методи та прийоми формування іншомовної лексичної компетентності учнів;
3. встановити особливості мобільних додатків як засобу реалізації формування іншомовної лексичної компетентності учнів;

4. проаналізувати мобільні додатки, що допомагають формувати іншомовну лексичну компетентність учнів основної школи;
5. обґрунтувати особливості планування та організація навчання іноземної мови за допомогою мобільних додатків;
6. розробити комплекс вправ з формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи засобами мобільних додатків у процесі навчання англійської мови.

Під час написання роботи були використанні наступні **методи наукового дослідження**: за допомогою методів абстрагування, узагальнення, аналізу та синтезу були досліджені теоретичні засади формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи; методи узагальнення та систематизації дозволили провести планування та організацію навчання іноземної мови за допомогою мобільних додатків.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені вправи з використанням мобільних додатків сприятимуть формуванню іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи.

Апробація результатів роботи: основні положення експериментальної роботи висвітлювалися на науково-практичній конференції «Педагогічна освіта: здобутки, проблеми, перспективи» (12 – 13 травня 2023 р.). Формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи засобами мобільних додатків. С. 5 – 8.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дипломної роботи – 90 сторінок, робота містить 4 таблиці, 2 рисунки та 1 додаток.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

1.1. **Поняття іншомовної лексичної компетентності в науковій літературі**

Формування лексичної компетентності учня – завдання кожного сучасного педагога, з огляду на те, що навички спілкування це запорука успішної професійній та життєвої діяльності учня у майбутньому. Перед тим, як розглянути зміст сутність іншомовної лексичної компетентності, необхідно розглянути поняття компетентність, що досить часто невірно визначається як «компетенція».

Власне компетентнісний підхід як певне досягнення педагогічної думки розповсюджується також на освітній сьогоднішній простір. Необхідно відзначити, що даний підхід виступив освітньою відповіддю на актуальні потреби сучасного соціуму, а особливо на ринку праці.

Поява компетентнісного підходу пов'язана із дослідженнями досить відомого американського лінгвіста Хомського М., що сформулював поняття компетенції із теорії мови, та Уайта Р., що наповнив категорію компетенції власне складовими особистісними, включаючи також мотивацію [2, с. 108].

В українській педагогіці проблематика розмежування відповідних понять «компетентність» та «компетенція» є актуальною ще з кінця 1980-х рр. Переважна більшість науковців дані поняття розмежовують, досліджуючи компетенції як певні складові частини одного цілого, оволодіння котрими забезпечує саме такий стан особистості людини як компетентність.

Дослідник Бігич О. вивчав компетентність як володіння певною компетенцією і вважав, що компетенція включає множину взаємопов'язаних

якостей особистості (умінь, знань, способів діяльності, навичок), які задаються по відношенню до деякого кола процесів та предметів і потрібних для більш продуктивної якісної діяльності відносно до них. Дослідник стверджував, що компетентність це деяке володіння людиною певною компетенцією, що включає її особистісне відношення до неї та предмету діяльності [7, с. 141].

Дослідник Боуден Дж., відмічає, що в освітній світовій практиці поняття компетентності виступає як основне, власного роду «вузлове» поняття, так як компетентність певної особистості:

- по-перше, у собі поєднує практичну та інтелектуальну складову освіти;
- по-друге, у сутності поняття компетентності безпосередньо закладено ідеологію змісту освіти, яка може формуватися саме «від результату» («стандарт на виході»);
- по-третє, компетентність певної особистості має природу інтегративну, тому що вона у собі вбирає ряд споріднених і однорідних знань та досвіду, що належать до широких сфер культури та діяльності (правової, інформаційної тощо) [63].

Поняття «компетенція» також визначене декількома значеннями у тлумачному новому словнику української мови: «досить добра обізнаність із чим-небудь; коло деяких визначених повноважень якої-небудь установи, організації, особи тощо» [47, с. 25].

Натомість поняття «компетентність» в цьому ж словнику визначено, – як «певна набута в процесі навчання інтегрована спроможність особистості, що складається із певних знань, цінностей досвіду та відношення, що можуть цілісно реалізовуватися практично» [47, с. 27].

Власною чергою дослідник Головань М. відмічає, що компетенція – це група певних знань у деякій галузі, відносин та навичок, що мають значний впливають на велику частину професійної діяльності (зони та ролі відповідальності), що безпосередньо пов'язані із виконанням діяльності, що

можуть бути виміряні відповідно до прийнятих стандартів та які можуть бути розвинені за допомогою навчання» [11, с. 225]. Головань М. також у власних дослідженнях робить важливий акцент саме на тому, що іноземні дослідники визначають поняття компетенції як навички, знання, характеристики чи здатності, які пов'язані із певним виконанням професійної діяльності на досить високому рівні, такі як *problem solving*, лідерський потенціал чи аналітичне мислення. Певні визначення компетенції включають в себе переконання, мотиви та цінності [11, с. 230].

Провівши узагальнення вже зібраного досвіду у галузі компетентнісного підходу, Родигіна І. характеризує основні компетенції як найбільш загальні (універсальні) вміння та здібності, які дають змогу людині розуміти реальну ситуацію та досягати відповідних результатів в професійній та особистій сфері в умовах зростаючого динамізму сьогоdnішнього суспільства [51, с. 54].

Коротун О., під компетенцією розуміє не лише «сукупність знань, обізнаність» (якщо йде мова про знання мови), а й «здатність» (якщо йде мова про навички та вміння і практичне володіння мовою) [18, с. 21].

Мовна компетенція у лінгводидактиці визначається як інструменталізоване знання, множина конкретних умінь, які формуються у практиці під час спілкування і під час навчання [18, с. 24].

У науці психолінгвістичній існує також і зовсім протилежний погляд на мовну компетенцію, який представлений у працях вітчизняних психологів та відображений дослідницею Трубачовою С. Так, під мовною компетенцією вона розглядає психологічну систему, яка містить в собі такі два головні компоненти:

- дані певного мовного досвіду, що накопичений учнем у процесі діяльності та спілкування;
- знання щодо мови, які були засвоєні у процесі організованого спеціально шкільного навчання [56, с. 41].

З метою операціоналізації понять, дослідник Федоренко Ю. під поняттям компетенція, в області саме навчання іноземної мови, розуміє множину якостей особистості взаємопов'язаних, які дають можливість вирішувати різні завдання з використанням іноземної мови. Компетентність собою ж являє сформовану готовність та здатність приймати відповідні рішення, виходячи із вже сформованих умов та маючи у власному арсеналі деякий набір компетенцій, що є достатнім для ефективної роботи під час навчання [57, с. 84].

Розвиток та формування ключових компетентностей учнів основної школи набуває, в наш час, все більшої важливості. Як відомо, основні компетенції утворюються засобами освітніх предметів. Проте, через власну «багатопредметність» іноземна мова так, як і освіта філологічна в цілому, відіграє особливу роль у їх розвитку та формуванні [20, с. 50].

Основною метою навчання іноземної мови у школі є формування комунікативної компетентності, іншими словами здатності підтримки та встановлення контактів із носіями іноземної мови. Відповідно до визначення дослідниці Щеглової Н., комунікативна компетентність – це навички, знання та вміння, які потрібні для розуміння іншомовного учасника відповідного діалогу та генерування своєї власної моделі мовної поведінки, адекватної ситуаціям і цілям спілкування [59, с. 105–107].

Дослідники, Кравець О. та Свириденко І. під комунікативною компетентністю розуміють певну здатність розв'язувати наявними засобами іноземної мови певні актуальні для школярів завдання спілкування в навчальному, побутовому, виробничому та культурному житті; вміння учня користуватися фактами мовлення та мови для реалізації всіх цілей спілкування. Спроможність реалізовувати лінгвістичну компетентність у зовсім різних умовах мовного спілкування» [52, с. 98].

Комунікативна компетенція має свою структуру, яку представимо на рисунку 1.1.

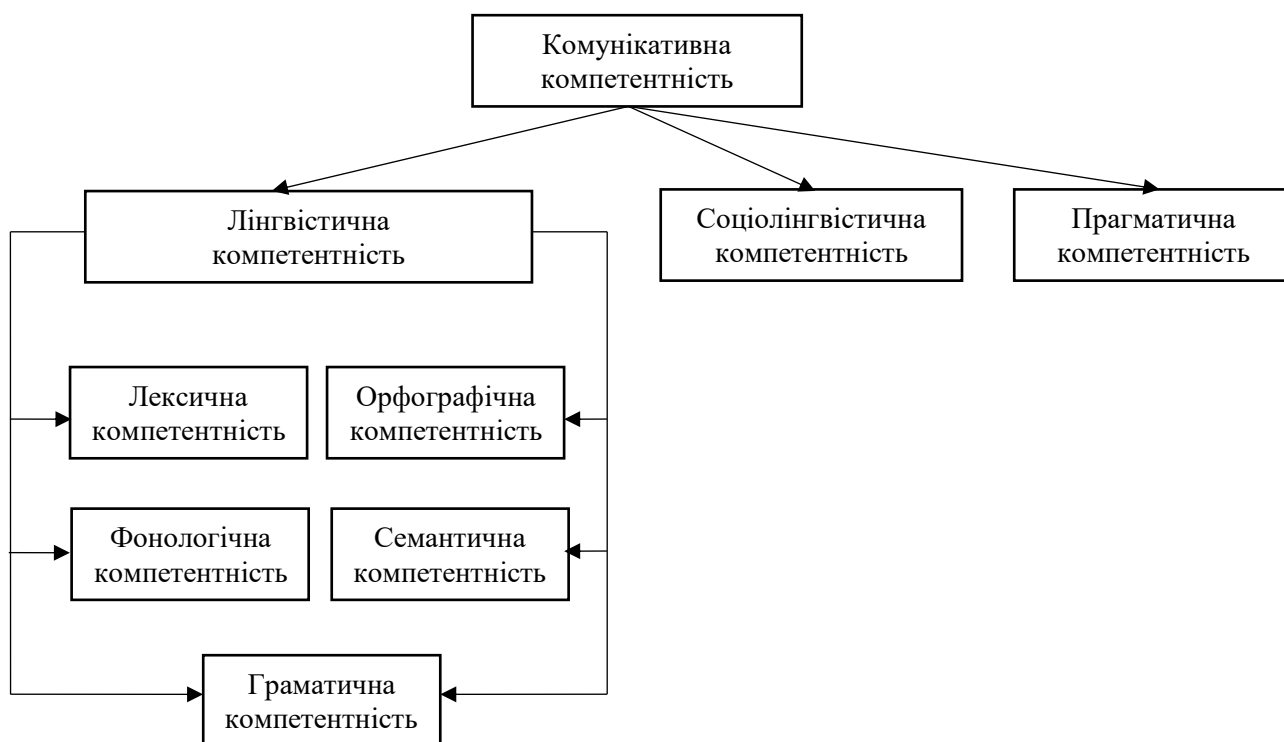

Рис. 1.1. Структура компетентності

Таким чином, комуникативна компетентність утворюється із трьох основних компетентностей:

- соціолінгвістичної (мовний досвід);
- прагматичної;
- лінгвістичної (мовленнєвий досвід), що має в собі: граматичну компетентність, лексичну компетентність, фонологічну компетентність, семантичну компетентність, орфографічну компетентність та орфографічну компетентність [60, с. 182].

В аспекті нашого дослідження важливим є розгляд сутності поняття лексичної компетентності. Для початку визначимо, що являє собою лексика. Під даним поняттям розуміється множина слів та подібних з нею за функцією об'єднань лексичних одиниць. Останні собою являють слова, що є стійкими словосполученнями або інші мовні одиниці, що здатні називати явища, предмети та їх ознаки, саме тому дефініція «лексична одиниця» та «слово» являються синонімами та в даному аспекті є взаємозамінними.

Лексика – це один із найбільш важливих складників мовного розвитку та мови. Досить обмежені лексичні знання в учнів можуть призвести до їх демотивації та розчарування. З метою отримання вищого рівня розвитку основних комунікативних навичок, учні мають мати хорошу базу лексики, що дозволяє їм це зробити.

Одним з основних факторів, які впливають на постійний розвиток комунікативної компетенції, являється нехтування постійним вивченням лексики [53, с. 17]. Лексика має певні відмінності від звичного традиційного словника термінів. Лексика є значно ширшою та охоплює словниковий запас, лексичні елементи та лексеми. Лексична компетентність охоплює певні лексичні знання та їх використання у різноманітних контекстах. Можна також припустити, що знання слова значить щось значно більше, ніж просто володіння значенням та формою.

В наш час, визнано, що лексика являється досить важливою складовою в опануванні мовою. Оскільки обмеження знань у даній сфері може призвести до того, що школярі не зможуть передати те, що хочуть висловити, в письмовій чи усній мові, то у зв'язку із цим можна говорити про те, що за поганого запасу слів спілкування є значною мірою обмежене.

Обійтися без граматики можна, проте без словникового запасу ніяк не обійтися. Це лише можна подолати, постійно працюючи над підвищенням загальної та лексичної комунікативної компетентності. Багатий словниковий запас значно полегшує формування відповідних навичок говоріння, аудіювання, письма та читання, сприяючи більш успішному та ефективному спілкуванню [47, с. 28].

На тлі наведених акцентуації та дефініцій на лексичній складовій мовної основи комунікативної компетентності є необхідною диференціація понять «лексична компетентність» та «мовна компетентність» через їх взаємозалежність

та взаємозв'язок. У традиційній інтерпретації сутність мовної компетентності є сукупністю певних елементів, які перебувають у взаємозв'язку.

Мовну компетентність слід визначати як «множину навичок, знань та умінь, які можуть бути реалізовані у процесі діяльності (спілкування), та спроможності трансформувати інформацію відповідно до комунікативних особистісних завдань, як множини правил синтезу та аналізу мовних одиниць, які дають змогу аналізувати та формувати пропозиції, користуватися системою мови для відповідних цілей комунікації» [47, с. 29].

Дослідниця Нагорна Н. стверджує, що «лексична компетенція являється мовною основою професійно-комунікативної компетенції. Їх слід розглядати як певну динамічну єдність: лексична компетенція утворюється у процесі комунікативної діяльності школярів, а комунікативна компетенція удосконалюється в міру становлення лексичної компетенції, іншими словами їх формування є взаємозалежним» [41, с. 266].

Вчена Новосольова В. відмічає, що на відміну від мовної, компетентність лексична являється множиною лексичних навичок, знань та умінь, які визначають спроможність учнів знаходити певне контекстуальне значення слова, порівнювати відповідний обсяг його значення у двох мовах, вживати слово у відповідному контексті. Тобто, це здатність самих учнів до взаємообумовлених та організованих дій з лексичними одиницями, направленими на засвоєння лексики; а також опанування значенням певної лексичної одиниці, її вимовою та графічним оформленням, знанням граматичних форм відповідного слова та правил поєднання з другими лексичними одиницями [44, с. 20]. В межах лексичної компетентності словникові знання, що також позначаються як знання лексичні, визначені як «сума взаємопов'язаних підзнань» чи «витлумачені як континуум, що складається із декількох рівнів знань, починаючи із поверхневого знайомства з ними» [44, с. 21].

Не дивлячись на представлені визначення, поняття «лексична компетентність» було б не повним зовсім, якби воно охоплювало лише лексичні навички, вміння і знання, а тому, будучи досить складним утворенням за власною структурою, лексична компетентність до власного складу включає також мовний досвід школярів та їх особисті якості[44, с. 21].

У становленні лексичної іншомовної компетентності дослідники умовно виокремлюють декілька рівнів, під котрими слід розглядати відповідний процес формування спроможності учнів розв'язувати комунікативні завдання, що значною мірою пов'язані із практичним застосуванням іншомовної лексики у мовній діяльності за рахунок вже набутих навичок, знань та умінь.

Через свою багатогранність та багатоаспектність сам термін «лексична компетентність» (lexical competence, ЛК) – досить важкий для тлумачення, саме через це значна кількість лінгвістів різних вікових періодів робили спроби інтерпретувати його по-різному. Власне, саме тому, відомий радник і педагог з освітніх питань Каро К. провів систематизацію різних поглядів вчених за певними категоріями [46, с. 50]:

- автори, що пропонують визначити ЛК за допомогою перерахування її різних аспектів;
- науковці, що піддають безпосередній критиці визначення власних попередників і пропонують набагато більш всеосяжні, абстрактні;
- дослідники, головна ціль котрих – показати відповідну актуальність набуття відповідних ЛК під час навчання лексики.

Каро К. також висвітлює і позицію професора Оксфордського університету Генріксена Р., який вважає, що «ЛК – це певна система із трьох вимірів, котрі досить тісно пов'язані один з одним: знання значення певного слова, його (знання) здатність та глибина розуміти ефективні можливості застосування слова у певному контексті» [46, с. 54].

Самим першим, хто запропонував визначення дефініції «лексична компетенція», був відомий лінгвіст Річардс Д. (1976 рік) [67]. Власне, його концепт «knowing a word» охоплював знання певної ймовірності зустріти у мові слово; можливостей застосування певного слова відповідно до його основних ситуацій і функцій; основних форм самого слова і його похідних; зв'язків асоціативних між словом та другими лексичними одиницями певного речення.

Власне, сформованість аналізованого поняття «лексичної компетентності» являється одним із головних складників мовної професійної компетентності. На переконання відомих сучасних учених та лінгводидактів (Карамана С., Пентелюк М.): «мовленнєва компетентність – діяльність людини, яка направлена на певне практичне оволодіння відповідною системою української мови, додержання всіх наявних мовних норм, доцільне застосування мови саме у комунікативній діяльності» [14, с. 110].

Таким чином, зміст мовленнєвої професійної компетентності охоплює знання про правильне застосування засобів мови.

В «Загальноєвропейських рекомендаціях із мовної освіти» під дефініцією «лексична компетентність» розуміється певна здатність застосовувати мовний словниковий запас, який утворюється із лексичних і граматичних складових [5, с. 44].

В 2001 році відомим дослідником, Нейшеном П., було сформовано власну позицію на досліджувану дефініцію та надано характеристику терміну лексична компетентність як множині таких трьох видів знання:

- значення;
- форми (письмової, усної, частини мови);
- застосування (функцій граматичних, обмежень відносно вживання тощо) певних слів [66].

Дослідниця, Ніколаєва С. відмічає, що саме іншомовна лексична компетентність «це частина складова лінгвістичної компетенції та собою являє

певну здатність людини до оформлення коректного власних висловлювань та розуміння мовлення інших, що ґрунтується на теоретичних відомостях та лексичній усвідомленості про систему певної мови (орфографії, граматики, фонетики тощо)» [43, с. 15].

З іншої сторони, педагогом Федоренко Ю. [57, с. 83] було запропоновано визнати головною основою іншомовної ЛК – мовні (знаки графічні та вміння їх сполучати, існування графічних, фонетичних, орфографічних навичок) та мовленнєві (спроможність застосування набутих графічних, фонетичних, орфографічних навичок відповідно до комунікативної цілі) компоненти.

Більш детально слід зупинитися на лексичній компетентності і тим самим, визначити її основні структурні елементи. Існує три основні складники, а саме: навичка лексична, знання лексичні та усвідомленість лексична.

Дослідниця Смоліна С. описує поняття лексична навичка як певну досить автоматизовану навичку вживання і розуміння іншомовного лексичного навантаження на рівні інтуїтивному, що забезпечує доволі вдале лексичне оформлення свого власного мовлення та більш адекватне сприйняття оформлення лексичного мовлення других, а також зв'язків між деякими словами мови, яка підлягає вивченню [53, с. 1].

Наступним, другим невід'ємним компонентом лексичної компетентності являються лексичні знання. Дослідник Бігич О. описує дане поняття як відтворення у людській свідомості самого результату пізнання лексичної системи іноземної мови як певного цілісного явища та власне правил її використання в практичній площині. Головною одиницею навчання саме лексичного матеріалу являється лексична одиниця (ЛО), що може бути не тільки словом, але й певним сталим словосполученням та навіть так званим вже «готовим реченням» (іншими словами таким, що ніяк не змінюється у самому мовленні) [8, с. 216].

Наступний складник лексичної компетенції – це лексична усвідомленість. Вона собою являє певний компонент лінгвістичної цілісної усвідомленості чи

свідомо-рефлексивного підходу до явищ мовлення і мови, а також до оволодіння індивідуального комунікативною іншомовною компетентністю. Це спроможність учня розуміти процеси формування власної лексичної компетентності та опанувати іншомовний словник, створюючи в даному випадку систему лексичних особистих знань; вживати та диференціювати лексичні одиниці в залежності від самого контексту; аналізувати та усвідомлювати власні недоліки й переваги відносно вживання та оволодіння системи лексичних засобів у самому мовленні [8, с. 217].

Отже, узагальнивши результати проведеного дослідження, під поняттям іншомовна лексична компетентність слід розуміти певну здатність особи лаконічно оформлювати власні висловлювання, вербалізувати власні ідеї, думки, розуміти мовлення інших, що базується на динамічній і комплексній взаємодії відповідних навичок, знань, умінь та лексичній обізнаності.

1.2. Принципи, методи та прийоми формування іншомовної лексичної компетентності учнів

Вивчення іноземної мови (ІМ) у середніх навчальних закладах передбачає засвоєння не тільки деякої кількості слів. Однією з основних цілей навчання ІМ являється формування іншомовної лексичної компетенції, що являється важливою передумовою оволодіння комунікативною іншомовною компетенцією.

Формування відповідної лексичної компетенції безпосередньо залежить саме від формування у школярів лексичних навичок. В літературі методичного спрямування під поняттям «лексичний навик» розуміється: «деяка дія доведена до автоматизму за вибором одиниці лексики, що адекватна задуму та її вірному поєднанню із другими одиницями у мовленні продуктивному (письмо і

говоріння) та асоціювання та автоматизоване сприйняття зі значенням рецептивної мови (читання та аудіювання)» [45, с. 19].

Власне, лексичні навички можуть формуватися за деякими принципами. З точки зору дослідника Щеглова А., принципами системоутворюючими формуваннями лексичних навичок є:

- принцип єдності мовної діяльності та навчання лексиці;
- принцип зумовленості тематичної;
- принцип інтегративності;
- принцип верифікації певних компонентів ментальних в самому змісті навчання лексиці (розв’язання ситуацій проблемного змісту, максимально наближених до відповідних умов дійсного спілкування);
- принцип взаємодії колективної;
- принцип урахування особливостей дидактико-психологічних навчання і певної аудиторії [59].

Дані принципи направлені на розвиток культури комунікативної із використанням лексичних знань із певної тематики та входять у систему відповідних принципів сучасного підходу когнітивно-комунікативного.

Розглянемо етапи формування лексичних навичок під час навчального процесу.

Етап перший формування лексичних навичок розпочинається зі безпосереднього сприйняття інформації сенсорної про слово, а саме: впізнавання, сприйняття образу слова та відповідне його розрізнення (розпізнавання слова відповідно до його деяких ознак в різних модальностях). Також на цьому етапі реалізується процес запам’ятовування – дія когнітивна з утримання слів та їх зв’язків безпосередньо у пам’яті. Сам процес запам’ятовування має бути усвідомленим, іншими словами учні повинні розуміти сенс та значення лексичних одиниць, а не заучувати їх механічно [64, с.22].

Наступний другий етап щодо формування лексичних навичок передбачає відповідні дії практичного характеру зі словом, тренування багаторазове «за шаблоном», з певною ціллю розвитку поступового уміння використання лексики більш нової, переведення на рівень пам'яті довготривалої, запам'ятовування.

Останній, третій етап щодо формування лексичних навичок ґрунтується на побудові умінь лексичних, іншими словами етап творчого використання знань, відпрацювання певних лексичних дій у нових умовах, креативність лексична, що характеризується самостійністю та оригінальністю висловлювання, новизною власної думки. Набуті навички та знання дають певну можливість вдосконалювати та розвивати лексичну компетенцію, про відповідний рівень сформованості котрої свідчить: «здатність школярів розв'язувати завдання, які пов'язані із засвоєнням певного іншомовного слова при практичному ним користуванні у мовленні на основі вже отриманих знань та певних умінь» [64, с. 23].

В школі основній (5 – 9 класи) розпочинається відповідний етап послідовної й систематичної роботи з навчальними автентичними матеріалами, що забезпечують нормативне оволодіння спілкуванням. Збільшується обсяг лексичних одиниць (ЛО) у тому рахунку із компонентом соціокультурним, що сприяє формуванню компетенції соціолінгвістичної.

Тематика охоплює різні галузі знань, з поміж них і ті, що були об'єктом чи вивчення на уроках з других навчальних предметів (міжпредметні зв'язки), чи із життєвого власного досвіду. Збільшується частка самостійної роботи школярів, урізноманітнюються їх відповідні види навчальної діяльності, досить активно застосовуються мовленнєві ситуації, які наближають навчальне спілкування до умов реальних.

Сфери спілкування, у межах котрих визначається тематика спілкування ситуативного, залишаються такими ж самими, як і на початковому ступені: публічна, особистісна, освітня. Зростає тематика спілкування ситуативного.

Власне рівень володіння мовою іноземною на кінець дев'ятого класу має відповідати саме рівню А2+ відповідно до «Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання».

Потрібно зазначити в даному аспекті, що вчитель повинен забезпечити постійне повторення раніше вивчених ЛО на усіх без виключення етапах навчання. Відповідні вимоги програми у середніх навчальних закладах відображаються у мінімумі лексичному, в котрому розрізняють пасивний і активний мінімуми.

Лексичний активний мінімум – це ЛО, котрими школярі користуються для вираження власних думок в письмовій і усній формі, при письмі та говорінні, а також розуміють думки інших при читанні та аудіюванні. Лексичний пасивний мінімум – це ЛО, котрі школярі розуміють під час відповідного сприймання думок других в письмовій (читання) та усній формі (аудіювання).

Відповідні цілі (формування ІЛК), умови для навчання у навчальних середніх закладах (визначені тематика і час) викликають потребу відбору мінімуму лексичного. Відбір мінімумів лексичних проводиться укладачами програм, а також авторами підручників, що й визначають кількість ЛО та їх відповідну приналежність до пасивного та активного мінімумів. Оскільки умови, цілі навчання не являються сталими, а змінюються відповідно до вимог самого суспільства, то і сам відповідний кількісний склад мінімумів просто не може бути постійним [7, с. 114].

Для безпосереднього відбору лексичних мінімумів застосуються наступні головні критерії:

1. Сполучуваність (можливість ЛО поєднуватися з другими одиницями у мовленні).

2. Цінність семантична (висловлення з використання ЛО важливих понять із різноманітних сфер людської діяльності та з тематики, що встановлена Програмою навчання іноземних мов).

3. Необмеженість стилістична (перевага не віддається ні одному зі стилів мовлення) [7, с. 115].

Критеріями додатковими являються:

1. Частотність (певна вживаність у мовленні).
2. Багатозначність (Body: body of an artillery gun, physical body, heavenly body).

3. Стройова та словотворча здатність (займенникові прикметники, займенники (thus, then), іменники, які виконують стройові функції (way, matter, thing), дієслова, які виконують стройові функції (notice, consider, appear, remain, report), дієслова, які передають відтінки видові (get, give up, go on), слова та словосполучення, які виражають певну кількість (a number of, a lot of), сполучники та сполучникові слова (lest, for, provided, both ... and), прийменникові сполучення та прийменники (below, as well, due to, besides) [10, с. 25].

Чим вищими є показники ЛО за даними критеріями, тим буде ціннішою вона для безпосереднього навчання ІМ.

При безпосередньому відборі ЛО враховується відповідний принцип виключення інтернаціональних слів та синонімів, які повністю сходяться в рідній та іноземній мовах. Кількість ЛО, які утворюють рецептивний і активний лексичний мінімум, повинна бути безпосередньо вказана саме у Програмі з іноземних мов.

Пасивний і активний словниковий запас школярів називають реальним або наявним словниковим запасом. Словниковий реальний запас являється основою для формування майбутнього потенціального словника. Власне, потенціальний словник складають саме ті невідомі ЛО, про значення котрих читач (слухач) може просто здогадатися.

До словника потенціального відносяться:

– інтернаціональні ЛО, схожі за звучанням або написанням та значенням до ЛО рідної мови;

- складні та похідні слова, які складаються з відомих школярам компонентів;
- слова конвертовані;
- нові значення багатозначних відомих слів;
- ЛО, про значення котрих школярі можуть здогадатися за відповідним контекстом [14, с. 157].

Мінімум лексичний засвоюється поетапно.

В процесі опановування ІЛК можна виділити наступні етапи:

1. етап ознайомлення школярів із новими ЛО, на котрому відбувається формування певних знань про лексичну систему ІМ, правил, як нею користуватися, семантизація ЛО (розкриття відповідного значення ЛО), демонстрація особливостей її застосування;

2. етап автоматизації дій школярів із новими ЛО (формування відповідних навичок), яка відбувається на рівні:

- вільного словосполучення, словоформи, фрази-речення,
- понад фрази (монологічної чи діалогічної або єдності) та мікротексту [7, с. 116].

Формування лексичних мовленнєвих навичок проводиться з використанням удосконалення дій школярів з ЛО у ситуативному вживанні вже засвоєних ЛО при висловлюванні власних думок в письмовій формі (письмо) та усній формі (говоріння), а також контекстне розуміння самих ЛО при аудіюванні.

До навчання нових ЛО на історичних засадах склалися такі чотири підходи: свідомо-зіставний, інтуїтивний, інтенсивний, функціональний.

В підході інтуїтивному семантизація реалізується шляхом безпосереднього встановлення зв'язку слово-значення без опори на рідну мову (РМ); автоматизація – шляхом відтворення багаторазового, імітації умов оволодіння РМ; активізація ЛО проводиться в умовах, що є наближеними до спілкування природного [12, с. 65].

Свідомо-зіставний підхід передбачає певне розкриття форми та значення, а не особливостей використання ЛО; автоматизація проводиться шляхом зіставлення з РМ, некомунікативних вправ, перекладу, відповідей на запитання; самостійність висловлювання із застосуванням ЛО обмежується завданнями навчального спрямування.

Підхід функціональний пропонує розкриття значення та функції через контекст, створення мотивації щодо застосування ЛО; автоматизація здійснюється за допомогою комбінування та самостійного вибору ЛО у процесі оформлення думки; засвоєння форми, функції та значення відбувається взаємопов'язано. Для даного підходу характерним є вправ застосування умовно-комунікативних.

Використання нових ЛО здійснюється під час виконання вправ комунікативного спрямування.

В підході інтенсивному відбувається багаторазове пред'явлення значного обсягу ЛО у полілозі; застосовується більш безперекладна і перекладна семантизація; відтворення ЛО проходить у контексті, імітація – із застосуванням засобів паралінгвістичних, автоматизація – в певних умовах спілкування керованого. Учні використовують нові ЛО за допомогою розігрування етюдів, імпровізації у різноманітних обставинах. Поєднання раціонального підходу з іншими може забезпечити найбільш кращий результат [42, с. 144].

Проаналізуємо більш детально зміст основних етапів відповідно до яких доцільно здійснювати організацію навчання нових ЛО.

Ознайомлення із новими ЛО (орієнтувально-підготовчий етап щодо формування навички лексичної за Шатіловим С.). На даному етапі відбувається усвідомлення саме існуючої системи лексичної ІМ у вигляді певного поняття про цю систему і відповідних правил, щодо правильного користування нею; сприйняття та розуміння нових ЛО за рахунок процесу семантизації. Певним можливими способами семантизації являються: бесіда, розповідь, окремі

ситуації, ознайомлення на самостійній основі зі словом (прослуховування чи читання тексту).

Вчитель на уроках з ІМ спонукає учнів до діяльності пізнавального спрямування, презентує їм нову лексику у контексті, правильно та чітко вимовляючи нові невідомі для школяра ЛО, оскільки найперше запам'ятовування форми (imprint) являється психологічно таким сильним, що його подальше коригування є досить складним, а часом й просто неможливим.

Відповідні способи семантизації можна поділити на такі дві групи, як: безперекладні та перекладні [7, с. 116].

До способів перекладних відносять:

- переклад однослівний (англійський: salt – сіль);
- переклад багатослівний (англійський: go – йти, пливти);
- переклад пофразовий (даний спосіб використовується в інтенсивних методах);
- визначення самого значення та пояснення ЛО мовою рідною (англ.: big – великий, означає розмір, величину; «go» – будь-яким із способів рухатися від деякої точки [44, с. 20].

До способів безперекладних розкриттів самих значень іншомовних ЛО слід віднести такі:

1. наочна семантизація за допомогою показу малюнків, предметів, жестів, рухів тощо;
2. мовна семантизація з використанням:
 - речення ілюстративного, контексту / речень (англійською: The weighs basket 5 pounds);
 - співставлення однієї ЛО із другими відомими ЛО іноземної мови – з використанням антонімів та іноді синонімів (англ.: cold – warm);
 - дефініції – опису сутності та значення нової ЛО з використанням уже відомої (англійською: «a teenager – a person from 17 to 20 years of age»);

– визначення значення певної ЛО мовою (іноземною англійською: «sir – a term respectful to address a man») [44, с. 21].

Вибір відповідного способу семантизації безпосередньо залежить від низки факторів, передусім від особливостей лінгвістичних самої ЛО: її значення, форми, сполучуваності, розбіжності чи збігу із ЛО рідної мови, приналежність ЛО до пасивного чи активного мінімуму. Так, ЛО, які виражають певні абстрактні поняття, недоцільно семантизувати з використанням унаочнення чи ілюстративного речення, а ЛО, які виражають поняття, що відсутні у рідній мові учнів, – з використанням перекладу однослівного. У тому випадку, коли значення ЛО повною мірою збігається в рідній і іноземній мовах чи значення іноземної ЛО являється більш ширшим, ніж у мові рідній, доцільним найбільш прийомом семантизації ЛО являється переклад. У випадку, коли еквівалент рідний може створити досить хибні асоціації, доцільним є проведення доповнення перекладу певним поясненням [48, с. 146].

Для прикладу, *area* – це площа (простір), проте не площа міста (*square*). Обираючи відповідний спосіб семантизації, потрібно також до уваги брати відповідний ступінь навчання, мовну підготовку та вікові особливості учнів (фактори психолого-педагогічні). Відповідна семантизація ЛО нових активного мінімуму проводиться вчителем, а незнайомі слова, які відносяться до мінімуму пасивного, можуть бути просто семантизовані учнями самостійно з використанням словника.

На самому початковому ступені переважають такі способи семантизації як однослівний переклад та наочність, а на старшому можна використовувати дефініцію чи тлумачення ІМ тощо. Власне, оптимальність одного чи другого способу семантизації конкретно визначеної ЛО у деяких умовах встановлюється його надійністю та економічністю: чим менше часу і зусиль необхідно для розкриття значення нової ЛО, чим більш точніше розуміння школярами його значення, тим більш краще обрано відповідний спосіб семантизації.

У значній кількості випадках доцільно об'єднувати два або більше способів, Для прикладу, наочність вербальну (контекст) та невербальну (рухи, малюнок, жест тощо) [7, с. 118].

Таку можливість надає розповідь з елементами бесіди, що містить в собі нові ЛО. Перед поясненням нової ЛО вчитель трохи уповільнює темп власного мовлення та виокремлює нову ЛО із певною інтонацією. Пізніше, залежно від факторів, про котрі йшлося раніше, вчитель семантизує нове слово тим або іншим способом та продовжує власну розповідь, час від часу залучаючи учнів до власної бесіди у межах їхніх мовних можливостей.

На етапі автоматизації відповідних дій учнів із новими ЛО активного словника (етап ситуативно-стереотипізуючий формування лексичної навички, за Шатіловим С.) учитель організовує певне тренування з удосконалення та формування лексичних навичок.

Учень оволодіває значенням, формою, функцією ЛО завдячуючи виконанню умовно-комунікативних та некомунікативних вправ. На етапі використання (варіативно ситуативний етап формування лексичної навички за Шатіловим С.) проводиться відтворення ЛО на продуктивному і рецетивному рівнях. Педагог створює умови для проведення спілкування в письмовій і усній формах із застосуванням нових ЛО. Учні вживають нову лексику у мовленні відповідно до визначеної комунікативної ситуації відповідного спілкування [53, с. 18].р

Під час формування ЛК необхідно передбачити заходи для подолання і зняття труднощів засвоєння різноманітних ЛО. З даною метою ЛО можуть групуватися за характером і ступенем труднощів, що дає можливість підходити диференційовано до них, на основі їх відповідної методичної типології. До основних труднощів засвоєння ЛО відносять:

– форму ЛО – графічну, звукову, структурну (для прикладу, труднощі з'являються під час засвоєння омофонів, у тому рахунку і граматичних,

омографів – у випадку великих графемно-фонемних розбіжностей, похідних і багатоскладових слів);

– значення ЛО (для прикладу, труднощі у розбіжності відповідних обсягів значень ЛО в рідній і іноземній мовах, при засвоєнні слів з багатьма значеннями, фразеологічних сполучень, у випадку «фальшивої» синонімії тощо);

– вживання – сполучуваності ЛО з другими ЛО, особливостей її функціонування у мовленні (для прикладу, виникаючі труднощі при засвоєнні словосполучень, що не мають досить точної структурно-семантичної відповідності відповідним еквівалентам у рідній мові) [53, с. 19].

При встановленні ступеня відповідної труднощі ЛО для засвоєння необхідно до уваги брати також і відповідну сферу її функціонування. Так, для прикладу, труднощі активного словника, який використовується у видах продуктивних мовленнєвої діяльності – письмі та говорінні, досить часто просто не збігаються із труднощами словника пасивного, потрібного для безпосереднього розуміння на слух та під час читання. Для прикладу, важкими для засвоєння являються ЛО, схожі за власним звучанням і за значенням, з різним обсягом значень та розбіжності у сполучуваності у двох мовах. Тоді, як для засвоєння пасивного труднощі викликають багатозначні та односкладові ЛО, схожі за написанням/ звучанням; ЛО, схожі за власною формою, проте зовсім різні за значенням.

Враховуючи можливі труднощі розробляються вчителями відповідні вправи для формування ЛК. Відповідне засвоєння ЛО проходить шляхом виконання умовно-комунікативних, некомунікативних, комунікативних вправ, направлених на набуття певних знань, формування навичок та спроможності застосовувати набуті навички у всіх без виключення видах мовленнєвої діяльності [54, с. 78].

З поміж некомунікативних завдань і вправ на набуття знань про форму ЛО (письмової і усної) можна назвати здійснення деяких дій із подальшою

розробкою правил. Можливими діями можуть бути такі: повторення словосполучень, слів та мовленнєвих кліше за вчителем, з виділенням наголосу, звукосполучення, певного звука та формулювання правила відносно особливостей звучання деяких ЛО.

Прикладом відповідної вправи на набуття знань про головні поняття: префікс, корінь, суфікс може бути: називання слів із деяким афіксом, орфограмою тощо та формулювання відповідного правила стосовно особливостей читання ЛО, усвідомлення маркерів, які позначають відповідну частину мови.

Вправою на оволодіння знаннями про відповідні правила словотвору в іноземній мові (конверсія, складання слів) може бути:

– групування слів за різноманітними формальними ознаками: частинами мови, словотворчими компонентами тощо; формулювання правил для словотвору.

Можливим також є використання некомунікативних вправ для відповідного отримання знань про семантику (конотація, денотат) ЛО:

– називання всіх видових понять до деякого родового поняття (наприклад: меблі – стіл, стілець, шафа тощо);

– вибір із ряду слів саме того слова, яке відповідає (не відповідає) деякій темі [48, с. 146].

Відповідними прикладами вправ на формування знань про сполучувальну цінність слова (лексична і синтаксична сполучуваність) можуть бути наступні:

– заповнення відповідних пропусків у реченнях, які ілюструють відповідну семантику ЛО, певними словами;

– поєднання ЛО із її дефініцією [46, с. 205].

Відповідним прикладом вправи на оволодіння знаннями щодо відносної цінності слова (здатність мати антоніми, синоніми, омоніми, пароніми,

соціокультурну забарвленість, стилістичну) може бути: вибір антоніма/синоніма, еквівалента рідною мовою до даного слова / словосполучення із кількох даних.

Формування лексичних рецептивних навичок слід розпочинати із ознайомленням з відповідною ЛО (семантизація і презентація). Ознайомлення проводиться, як правило, під час читання із відповідною опорою саме на графічний образ ЛО. Школярі під час читання виокремлюють незнайому їм ЛО, відштовхуючись від її форми у самому тексті, встановлюють її відповідну словарну форму, співвідносять її з відповідним словарним значенням, визначають відповідне контекстуальне значення. Всі ці вправи мають бути адекватними самому процесу читання, для прикладу:

- читання вголос для відповідного співвіднесення графічного образу ЛО із її образом звуковим;
- співвіднесення цієї форми ЛО із її формою словарною та встановлення значення ЛО у різноманітних сполученнях;
- заповнення пропущених в тексті ЛО, завершення речень, створення певної асоціограми за назвою деякого тексту (розвиток механізму для прогнозування);
- вибір із певного тексту ЛО, які відносяться до деякої підтеми, ситуації, вибір слів однокореневих (зміцнення синтагматичних і парадигматичних зв'язків ЛО);
- визначення відповідних значень слова на основі знань його основних словотворчих складових [46, с. 206].

На основі відповідного оволодіння різноманітними способами словотворення створюється певний потенціальний словник школярів, що має вагоме значення для відповідних рецептивних видів МД. Даний словник складають ЛО, що, навіть зустрівши в самому тексті вперше, учень може самостійно зрозуміти.

Головним джерелом такого словника являється саме мовна здогадка. Виділяють три групи підказок, які застосовуються з метою розвитку мовної здогадки: внутрішньомовні (віднесення слів до деякої граматичної категорії, яка виявляє її функції у певному реченні); міжмовні, які містяться у словах, що утворені за допомогою запозичення з іншої мови; підказки позамовні, які випливають із знання фактів та явищ дійсності [44, с. 21].

Лексика мінімуму та лексика, яка засвоєна школярем під час навчальної діяльності, складає його дійсний словник.

Для утворення лексичних репродуктивних навичок оптимальною являється наступна послідовність вправ:

1. Імітація мовлення за зразком (ЗМ).
2. Відповіді лаконічні на запитання альтернативні педагога.
3. Підстановка у ЗМ.
4. Закінчення ЗМ.
5. Розширення ЗМ.
6. Відповіді на різноманітні типи запитань.
7. Вживання самостійне ЛО у реченні/ фразі.
8. ЗМ об'єднання у понадфразові єдності – діалогічну та монологічну.
9. Застосування ЗМ у мікротекстах [42, с. 225].

Вправи на відповідну імітацію можуть мати також характер ігровий: «Уявіть собі, що я – суфлер, а ви є акторами!» або: «Пограємо у певне відлуння: де я буду називати певні слова, а ви будете повторювати їх за мною, як певне відлуння» [42, с. 226]. Вправа імітація може бути у вигляді певних альтернативних запитань учителя, що вимагають певних коротких відповідей у вигляді нових ЛО. Іншими словами, матеріал для відповіді учня вже «закладений» у запитанні педагога. Так само можуть бути використанні лаконічні відповіді на спеціальні запитання педагога [9, с. 24].

Підстановчі складові у вправах здатні бути вербальними та підказуватися вчителем усно чи подаватися певним списком, із котрого учень може вибрати необхідну ЛО, та невербальними (малюнки тощо).

Закінчується формування ЛК певними комунікативними вправами, для прикладу: «Скажіть, що ви (не) робите взимку? Після уроків? У неділю?». Одночасно із формуванням навичок учні набувають також деяких знань, що забезпечують відповідний розвиток лексичної усвідомленості [10, с. 26].

Виконання завдань і вправ для формування ЛК необхідно здійснювати із застосуванням оптимальних засобів для навчання, основними з яких є підручник, який входить безпосередньо до складу комплексів навчально-методичних.

До засобів навчання допоміжних ЛО відносять пояснення педагога, інструкції та пам'ятки відносно застосування словників друкованих, відносно форми ведення учнівських індивідуальних карток і словників із новою лексикою, відносно способів систематизації та організації вже вивчених ЛО. Такі засоби дають змогу учневі працювати над вивченням ЛО на самостійній основі.

Досить часто, самі ж учні записують нові ЛО до словників, які складаються із трьох колонок, а саме: ЛО, транскрипція та переклад. Даним словникам не вистачає колонки з антонімами, синонімами, словосполученнями, прикладами речень із новою ЛО, яка показувала б парадигматичні зв'язки відповідної ЛО.

Для більш оптимальної організації навчання ЛО педагог, окрім підручника, може також залучати й інші засоби, адаптуючи їх до відповідних навчальних умов. Власне тут можуть бути предмети, малюнки, які відображають відповідний зміст нової ЛО [8, с. 158].

На середньому навчальному етапі доцільно застосовувати засоби, які сприяють «інвентаризації» запасу слів, іншими словами словотворче і тематичне групування ЛО. Один із даних прийомів – це створення ментальних карт із певної тематики, які надають можливість розкрити головне поняття ЛО через основні слова, які у вигляді певних гілочок починаються розходитися від центру.

Результат виконання відповідних вправ потрібно тримати на контролі. Оскільки об'єкт контролю лексична компетенція є поняттям, яке утворюється із кількох взаємопов'язаних елементів, то можна говорити, що вона не піддається безпосередньому прямому контролю. Однак, її окремі компоненти, пов'язані з знаннями, навичками, вміннями, можуть бути безпосередньо проконтрольовані.

Перевіряти лексичні знання окремо є недоцільним. Хоча у разі потреби їх буде доцільно актуалізувати, тому що існування знань не гарантує сформованості навичок чи необхідного рівня розвитку спроможності застосовувати ЛО під час спілкування.

Відповідний контроль рівня сформованості ЛК необхідно проводити безпосередньо під час спілкування. Лексичний компонент існуючих мовленнєвих умінь контролюється під час розвитку умінь у говорінні, аудіюванні, письмі і читанні. Зрозумілим є те, що формування лексичних навичок не являється самоціллю. Оволодіння лексикою є тільки засобом загального розвитку мовленнєвих умінь. Враховуючи вище викладене лексичні навички не являються об'єктами фінального контролю. Безпосередньому контролю підлягають наступні дії із ЛО: виклик ЛО із власної пам'яті, сполучення її із другими ЛО, включення слова у ширшому контексті. Контроль загального рівня сформованості ЛК може проводитися у формі прихованій (під час виконання комунікативних і умовно-комунікативних вправ) та відкрито: через письмові та усні вправи контрольні. Відповідне засвоєння ЛО мінімуму рецептивного можна безпосередньо контролювати під час певного виконання різноманітних тестів, вправ із великою кількістю виборів, тестів із конструйованою вільно відповіддю, заповнення наявних пропусків ЛО в тексті тощо.

Головним критерієм оцінювання рівня загальної сформованості ЛК являється правильність. Іншими словами правильність розуміння самого змісту тексту під час читання та аудіювання та правильність вживання ЛО у говорінні та письмі.

1.3. Мобільні додатки як засіб реалізації формування іншомовної лексичної компетентності учнів

Англійська мова, що має статус міжнародної, успішно та впевнено функціонує в різноманітних сферах сучасності, а також працює як досить дієвий засіб передачі інформації на політичних зустрічах, бізнес-конференціях, заходах культурного спрямування, різних форумах економічних та у процесі отримання освіти. Саме тому, запровадити ефективну комплексну систему вивчення англійської мови – це доволі важлива мета закладів шкільної освіти.

У світі сучасному вимоги до соціуму швидко зростають, а введення технологій інноваційного спрямування в процес освіти спонукає до знаходження нових прийомів і методів навчання. Для школярів ХХІ століття не являється дивним застосування смартфона, комп'ютера або планшета під час підготовки домашнього завдання чи навіть на заняттях у навчальному закладі. Сьогоднішнє покоління оперує комп'ютерними сучасними технологіями без будь-яких особливих проблем [20, с. 50].

Необхідно зазначити, що сучасні учні все більше власного часу проводять у мережі Інтернет, яка перед ними відкриває велику кількість можливостей: розпочинаючи із знаходження потрібної інформації до спілкування з вчителями та друзями через дзвінки та повідомлення. Це значить, що відповідні учасники процесу навчання розвиваються та стають набагато мобільнішими, грамотними інформаційно та показують власну готовність до вирішення задач та прийняття нових рішень.

Новітні можливості з'являються у зв'язку із виникненням мобільних технологій. Головні переваги технологій мобільних для навчання – це користувацька мобільність, можливість підключитися на постійній основі до Інтернет-мережі та досить висока потужність обчислювальна. Дані можливості дають великий потенціал для відповідного інноваційного застосування

мобільних технологій у галузі освіти. Разом із тим, мобільні девайси набирають значної популярності через певну доступність значної кількості простих у застосуванні програмних мобільних додатків [4, с. 11].

Використовуючи сучасні веб технології, вчитель підсилює бажання учнів засвоювати знання та навички, стимулює інтерес до вивчення іноземної мови. Найбільшою популярністю з поміж великої кількості веб технологій користуються саме електронні додатки. Доцільність застосування електронних додатків у процесі навчання іншомовної лексики обумовлена їх навчальними спеціальними функціями, які дають змогу покращити сприймання, запам'ятовування та збереження лексичних одиниць у пам'яті учнів. З використанням інтерактивних вправ, що містять в собі електронні додатки, учні мають певну можливість тренувати використання лексичних одиниць у мові.

Електронний застосунок (додаток) – це користувацька програма, що надає змогу вирішувати певні прикладні конкретно поставленні користувачем задачі. До можливостей функціональних електронних додатків слід віднести наявність флеш-карток, інтерактивних вправ, ігор, що сприяє кращому засвоєнню знань про лексичні одиниці. Переважна більшість електронних мобільних додатків набули статусу результативного навчального засобу в процесі оволодіння лексичною іншомовною компетенцією, зважаючи на власну практичність, простий та зрозумілий інтерфейс, популярність та інтерактивність серед користувачів [4, с. 16].

Основними перевагами застосування вище вказаних застосунків на пристроях мобільних (мобільних телефонах, ноутбуках, планшетах, нетбуках) є: їхня особлива мультифункціональність (зворотній зв'язок, наочність, звукові ефекти, що тим самим безпосередньо мотивує до процесу навчання; доступність (можливість застосування кожним учнем в класі та вдома); їх потенціал мотиваційний.

Застосування технічних засобів під час навчання ІМ, а саме електронних мобільних застосунків, дає можливість занурювати учнів основної школи в мовленнєве іншомовне середовище, що слугує досить вагомим чинником щодо формування лексичної іншомовної компетенції; використовувати диференційований підхід відносно вивчення лексичного матеріалу; покращувати зацікавленість школярів, що вивчають ІМ; урізноманітнити та інтенсифікувати навчальний процес [52, с. 60].

Безпосередньо враховуючи всі наявні переваги аналізованих додатків, їх запровадження буде доволі доцільним на всіх без виключення етапах під час вивчення іншомовної лексики школярами основної школи. Власне, це можна пояснити тим, що переважна більшість всіх наявних видів вправ у мобільних додатках безпосередньо відповідають психологічним та віковим особливостям школярів, і що найголовніше, їх загальному знаннєвому рівню іноземної мови. Власне, мобільні пристрої не можуть ніяким чином замінити традиційні методи навчання, а тільки покращують та доповнюють їх. Вони набули статусу досить важливого освітнього інструменту в освітньому сучасному просторі та потребують від педагогів володіння певними знаннями, що в умовах теперішнього інформаційного соціуму набувають нового змісту і значення.

Згідно з статистичними даними кожного року загальна кількість користувачів смартфонів зростає, а з поміж молоді їхня популярність досить важко переоцінити. Можна зробити висновок, що ігнорування мобільних пристроїв на заняттях іноземної мови є не доцільним, а тому в педагогіці виникає питання як дійсно ефективно можна застосовувати мобільні пристрої на заняттях іноземної мови [55, с. 174].

Нинішнє «Цифрове покоління» (digital natives) піддається безпосередньому впливу інноваційному мобільних технологій, різних дитячих ігор та додатків із самого раннього віку, при цьому формуючи деякі цифрові навички, які дають змогу їм досить вільно користуватися різними Інтернет-ресурсами та мобільними

пристроями як тільки вони йдуть навчатися до школи. Необхідно зазначити, що застосування мобільних додатків саме в навчальних цілях дало початок появі нового напрямку у вивченні іноземної мови, а саме так званої педагогіки мобільної (pedagogy мобільної), що реалізується за принципом послідовності, доцільності, доступності, систематичності та врахування індивідуальних та вікових особливостей школярів [60, с. 182].

В структуру мобільної педагогіки входять такі чотири взаємодоповнюючі компоненти:

- досвід вчителя;
- технічні особливості пристрою мобільного;
- мобільність учня;
- динамічність мови [65, с. 14].

Досліджуючи важливі питання вивчення загального потенціалу мобільних девайсів як відповідних засобів для вивчення ІМ, відомий дослідник Канюк О. зазначає, що «регулярне застосування мобільних технологій під час навчання іноземної мови сприятиме кращому формуванню різних аспектів комунікативної іншомовної компетенції» [16, с. 98].

Близнюк Т. стверджує, що при умові вірного використання планшетів під час уроків іноземної мови, вони мають значний потенціал дидактичний насамперед в таких видах діяльності мовленнєвої, як аудіювання та говоріння. На її думку, особи, що навчаються, здатні переглядати досить короткі фільми чи слухати на пристрої аудіозаписи в необхідному темпі, що відповідає відповідному рівню знання ними мови. Навіть більше того, можна кілька разів прослуховувати одні й ті ж частини тексту, що викликають значні труднощі [9, с. 18].

Необхідно відмітити, що в Україні приділяють не надто багато уваги застосуванню потенціалу мобільних пристроїв на уроках іноземної мови порівняно з іншими зарубіжними державами. Так, для прикладу в Німеччині науковці та

вчителі навіть організують різні семінари та конференції, на яких проводиться обговорення можливості більш раціонального застосування смартфонів та планшетів на заняттях з іноземної мови. А також ще й стартують проекти експериментальні, в межах котрих проводиться дослідження того чи надають допомогу мобільні пристрої під час вивчення іноземної мови [4, с. 16].

Застосування інформаційно-комунікативних технологій, різноманітних онлайн додатків являється необхідним під час формування ЛК. Враховуючи те, що, сучасні засоби мультимедійного спрямування дають змогу комбінувати різноманітні графічні картинки, інформацію текстову, відео та звук, що являється досить важливим під час введення нових ЛО; застосовувати тестові та тренувальні завдання із відповідною можливістю контролю на автоматизованій основі; надавати зразки мовленнєві та здійснювати моделювання різних ситуацій з використанням комп'ютерних програм під час здійснення учнями комунікативної практики. Необхідно також звернути увагу, що саме педагог може застосовувати як готові, так і створені власно матеріали електронного спрямування.

Биков В. відмічає, що «саме розвиток технологій мобільного спрямування спрямовує відповідний розвиток освіти шляхом переходу від технологій дистанційних до відкритих. Відповідні питання мобільності для психолого-педагогічної сучасної науки необхідно розглядати і як певний предмет дослідження, і як деякий засіб професійної діяльності індивіда» [4, с. 20].

Унікальним у власному загальному підході до підтримки та впровадження мобільного навчання в освітній галузі був проєкт під назвою MoLeNET, в котрому брало безпосередню участь близько 40 000 школярів та понад 7000 працівників британських шкіл та коледжів у 2007 – 2010 роках. Відповідно до результатів проєкту MoLeNET було безпосередньо надано: визначення загального характеру, педагогічні та технічні рекомендації з розробки, підтримки матеріалів методичного змісту [62, с. 30].

В наукових джерелах літератури існує декілька визначень мобільного навчання, яке ґрунтується на певних особливостях технологічних мобільних пристроїв та на можливостях дидактичних, що надаються даними технологіями. Відповідно до проєкту MoLeNet, мобільне навчання – це застосування зручних мобільних портативних пристроїв та бездротових технологій для підтримки, полегшення, розширення та оптимізації процесів навчання [62, с. 31].

Дослідниця Тітова С. стверджує, що мобільне навчання – це певна діяльність, яка здійснюється на постійній основі із використанням портативних, компактних мобільних технологій та пристроїв і дозволяє учням стати набагато продуктивнішими, спілкуючись, створюючи чи отримуючи інформацію [60, с. 182].

Дане визначення, на наш погляд, повніше розкриває відповідну сутність мобільного навчання.

Відповідно до результатів досліджень Тракслера Дж., які проводилися на протязі 2002 – 2009 років у Великобританії, було встановлено, що мобільне навчання повністю змінює навчальний процес, тому що мобільні пристрої не лише модифікують форми подачі самого матеріалу та відповідного доступу до нього, а і безпосередньо сприяють відповідному створенню нових форм менталітету та пізнання [65, с. 86].

Власне, мобільне навчання передбачає застосування мобільних технологій чи на самостійній основі, чи у поєднанні із другими інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), що безпосередньо дає можливість користувачеві навчатися в будь-якому місці та у будь-який час. Функціональність мобільних телефонів та смартфонів забезпечує багатогранність даного навчання: люди можуть застосовувати власні портативні пристрої для відповідного доступу до ресурсів освітнього спрямування, спілкування із другими людьми, створення свого власного контенту тощо.

Проведенні дослідження Барбінова А. довели, що 85% школярів мають смартфон, 15% учнів, звичайний телефон, 99% мають також інші мобільні пристрої

– планшет, плеєр чи нетбук. Відсоток студентів, що застосовують власні планшетні комп'ютери чи ноутбуки поза межами дому, складає 77%. За даними анкетування проведеного цим же вченим було з'ясовано, що 60 –80% школярів кожного дня застосовують календар подій, плеєр, камеру та інші додатки власних мобільних пристроїв [2, с. 108].

Отримані дослідником цифри свідчать не лише про психологічну готовність школярів до запровадження мобільних пристроїв у процес навчання, а й про потребу продуманого методично та спланованого застосування звичних інструментів у різноманітних навчальних ситуаціях. Отримані результати анкетування також показали, що 97% опитаних доречним вважають упровадження мобільних пристроїв у процес навчання, а 80% опитаних кожного дня використовують мобільні пристрої під час навчання. Результати даних досліджень свідчать про досить високий рівень мобільної компетентності сучасної молоді та їх готовність до використання мобільних пристроїв під час навчання [62, с. 30].

Міжнародною організацією ЮНЕСКО у її рекомендаціях для мобільного навчання зазначається, що ринок мобільних пристроїв є величезним, а доступність мобільних пристроїв для всіх верств населення з кожним роком збільшується, роблячи їх самим популярним засобом ІКТ. Даний факт свідчить, що мобільне навчання стає значно доступнішим, ніж колись [50].

В загальному, переважна більшість вчених приходять до певного висновку, що навчання мобільне являється еволюцією природною навчання електронного, проте унікальність навчання мобільного порівняно із методами традиційними змішаного та електронного навчання ґрунтується на тому, що школярі та студенти передусім не є прив'язаними до деякого місця та часу, маючи при цьому доступ до матеріалу навчального призначення постійно, у будь-який для них зручний час.

Відомо, що мобільні телефони надають легкий доступ до матеріалів та можливість практикуватися у будь-який час та в будь-якому місці. Ще однією

перевагою є обмежений розмір екрана, що дозволяє керувати кількістю контенту, на відміну інших навчальних матеріалів [45, с. 33].

Мобільні технології надають школярам можливість задіяти чотири навички: читання, аудіювання, мовлення та письмо англійською мовою. Крім цього, учні стають мотивованими до вивчення мови та більш залученими до навчального процесу. У свою чергу, вчителі повинні мотивувати школярів застосовувати технології у навчанні та надати можливість використовувати їх на уроках у класі. Учні можуть використовувати мобільні технології у різних типах навчання [20, с. 52].

Нові слова можна опрацьовувати в контексті та окремо. Знайомство з новими лексичними одиницями має здійснюватися за допомогою слів, які вимовляє вчитель іноземною мовою, а також з використанням різних видів візуального супроводу. Для формування лексичних навичок застосовуються вправи для розминки та мовні вправи, які потім необхідно використовувати при спілкуванні для розвитку в учнів навичок сприйняття, таких як аудіювання та читання.

Вправи у розвитку лексичних навичок активізують розумову діяльність учнів та спрямовані на зменшення кількості лексичних помилок і під час комунікативних завдань.

Для розвитку лексичних навичок на уроках англійської мови учням необхідне знання ситуаційних, соціальних та контекстних правил, що широко використовуються носіями мови. Існує багато технік, що дозволяють учням запам'ятати нові слова та правильно використовувати їх у власній мові:

- виділення слів у колокації;
- пошук нових слів та фраз у тексті;
- групування слів на різні теми;
- пошук синонімів, антонімів та ін.

У той самий час під час занять доцільно проводити навчальні вправи з урахуванням роботи з текстом [4, с. 18].

Сучасна методологія пропонує різні методи та прийоми для представлення словникового запасу та його активізації у мові учнів. Вибираючи конкретний метод навчання, вчитель повинен враховувати кілька факторів: вік учнів, їх знання мови, цілі та завдання уроку, а також тип лексики, що вивчається. У старших класах розвиток учнями навичок самостійно вибирати найефективніші методи організації вивчення словникового запасу стає обов'язковим. Школярі також повинні мати можливість вільно застосовувати вивчені лексичні терміни у ситуаціях із реального життя.

Після ознайомлення з новими лексичними одиницями необхідно провести серію тренувальних вправ для первинного закріплення введеного словникового запасу. Завдання цього типу носять традиційний характер:

- зіставлення;
- заповнення пропусків;
- multiple choice;
- завершення пропозицій;
- заміна [9, с. 37].

Робота з подальшого закріплення отриманих лексичних одиниць зазвичай проводиться з наступного уроку. На даному етапі вчитель повинен організувати діяльність учнів, спрямовану на навчання навичкам використання нової лексики як у сприйнятливих типах мовної діяльності (читання та аудіювання), так і у продуктивних типах (письмо та говоріння). Важливо слідувати логічній послідовності під час вибору завдань для представлення, первинного і подальшого закріплення словникового запасу.

З розвитком технологій, на місце комп'ютерів, що колись домінували з поміж навчальних технологій у класах, приходять планшети та додатки. Оскільки інтерес опанувати ту чи іншу лексичну одиницю зростає, стають доступними різні види допоміжних засобів, серед яких мобільні додатки є одним з найефективніших і найпопулярніших. Неможливо заперечувати значущість досліджень концепцій та

навчальних питань, пов'язаних із мобільним навчанням. Ґрунтуючись на відгуках про мобільні додатки та їх ефективність, а також анкетування, розробники додатків можуть побачити, як їхні програми впливають на успішність учнів у реальному житті, виявити їх слабкі сторони. Програми можуть стати частиною нових методів навчання, які мають на увазі використання програм як домашньої роботи або виконання наступного тестування для оцінки результатів. Мультимедійні засоби корисні у різних аспектах освіти, особливо в оволодінні мовою. Вони знижують стрес та занепокоєння учнів, мотивують учнів, надаючи цікаву платформу для подання контенту, а також підвищення комунікативної компетентності [15, с. 154].

Стратегії розширення словникового запасу, які застосовуються до мобільних додатків такі:

- угруповання слів;
- формування образів;
- стратегія повторень [16, с. 98].

Ґрупування слів – це важливий аспект запам'ятовування слів, який включає організацію слів відповідно до груп, ці групи слів зазвичай пов'язані загальною темою або якоюсь іншою характеристикою. Цей спосіб корисний для розширення словникового запасу, тобто зменшує кількість окремих елементів та пов'язує нове слово з поняттям з рідної мови.

Формування образів поділяються на візуальні та слухові. Візуальні образи засновані на зв'язку між картинкою та словом, яке необхідно запам'ятати. Учні пов'язують поняття у пам'яті у вигляді значних візуальних образів, які роблять вивчення слова найефективнішим. Люди зазвичай легко встановлюють зв'язок між словесними та візуальними символами. Учні можуть пов'язувати слова як із зображенням, так і зі звуками, створюючи слухові образи. Вони роблять вербальне навчання ефективнішим, пов'язуючи нові звуки з тими, що учні вже знають. Наприклад, учні можуть встановити зв'язок між німецьким словом *катце* та англійським словом *кіт* [19, с. 172].

Стратегія повторень. Повторення важливі для учнів, які вивчають іноземну мову, особливо для тих, які мають труднощі із запам'ятовуванням.

У традиційній системі навчання середовище навчання складається з навчальних посібників, дошок та книг, самих учнів та вчителя, за допомогою якого відбувається набуття знань. Вчителі можуть розширити знання іншомовної лексики школярів, використовуючи мобільні програми.

Проаналізувавши результати кількох досліджень, було підтверджено, що застосування мобільних програм допомагає у закріпленні лексичних значень слів.

Зокрема, можна зробити висновок, що даний спосіб є ефективним за рахунок представлення змісту у компактному вигляді з допомогою графіки та звукового супроводу при демонстрації значень слів і допомагає учням в їх запам'ятовуванні. При цьому учні виявляють велику мотивацію до вивчення завдяки використанню додатків як засобу візуалізації матеріалу.

Планшети та смартфони, різні мобільні додатки пропонують різну кількість можливостей креативно та оригінально організувати заняття з іноземної мови. Так, вчителі можуть доповнювати власну роботу із підручником на занятті, покращувати традиційні методи навчання. В результаті, зміна форми роботи з учнями на занятті із використанням мобільних пристроїв може досить позитивно вплинути на загальну мотивацію учнів [20, с. 52].

Смартфони та планшети являються досить відмінними помічниками у відповідній організації роботи у групах та індивідуальній роботі з учнями на уроках та навіть вдома самостійно. Навіть більше того, пристрої мобільні надають допомогу у використанні диференційованого підходу до самого навчання. В даному випадку, йде мова про те, що школярі одержують завдання в залежності від їх власних індивідуальних особливостей та у відповідності до їхнього загального рівня володіння ІМ. Виконання певних завдань із використанням мобільних пристроїв також дає можливість працювати учням у більш звичному для них темпі, і це

відповідно може допомогти їм подолати страх саме перед вивченням іноземної мови та безпосередньо сприятиме підвищенню їх мотивації.

Важливим є те, що робота із мобільними пристроями на занятті англійської мови сприяє запровадженню відповідних форм інноваційного викладання предмету в шкільній установі, і власною чергою, дидактично збільшує традиційні форми навчання школярів.

Дослідник Мейбергер К. відмічає, що коли вирішується відносно інтеграції мобільних додатків та пристроїв у навчальному процесі, то мова в такому випадку йде саме про «як... так і», а не про «або... або» [21, с. 9].

Іншими словами, на занятті педагог має поєднувати застосування мобільних додатків та пристроїв із вже раніше напрацьованими навчальними методами.

Таке гібридне поєднання носить назву – «blended learning» та собою являє певну комбінацію онлайн, самостійного та традиційного навчання [45, с. 33].

До відповідних компонентів навчання змішаного дослідниця Красуля А. відносить вебінари, інструкції вчителів, конференц-дзвінки, онлайн чи живі сесії з інструкторами, репетиторами, застосування чатів, блогів, електронної пошти, соціальних мереж тощо [62, с. 31].

Таким чином, мобільні пристрої пропонують значну кількість можливостей для відповідної організації навчання на заняттях іноземної мови. Досить важливим являється і той факт, що робота з планшетами та смартфонами на уроці дає можливість працювати з матеріалами автентичними та спонукає школярів до мобільності, творчості та гнучкості у мисленні. Завдання, що передбачають застосування мобільних технологій, безпосередньо сприяють розвитку міжкультурної, комунікативної, інформаційної лінгвокраїнознавчої, соціальної та когнітивної компетентностей. Обладнання технічне мобільних пристроїв, для прикладу спеціально вмонтована камера, дає можливість працювати зі школярами над певним створенням різних відео та фото проєктів. Функції відповідної камери можуть також бути використанні для здійснення самостійного проєкту поза межами

відповідного класу. Функції диктофона та аудіопрогравача можна застосовувати для певного тренування вимови, як безпосередньо на самому уроці у не дуже великих групах, так і на самостійній основі.

Робота із мобільними пристроями сприяє запровадженню форм інноваційних відносно навчання ІМ, та, розширює існуючі традиційні форми навчання. Проте необхідно пам'ятати про те, що ефективність застосування планшетів та смартфонів на занятті з іноземної мови безпосередньо залежить насамперед від технічної грамотності самих вчителів.

Таким чином, як бачимо, віртуальний світ є надзвичайно різноманітним та великий і відкритим для всіх користувачів мережі Інтернет. У просторі віртуальному кожен може знайти для самого себе та обрати найбільш доступний та ефективний мобільний додаток для покращення іншомовної лексичної компетентності та вивчення іноземної мови. Існує значна кількість програм, створена для відповідної роботи у віртуальних класах разом із вчителями та низка програм, що дають змогу учням вивчати мову практично самостійно. Завдячуючи мобільним пристроям досить просто можна одержати потрібну інформацію, завантажити необхідний словник чи книгу. Мобільні сучасні технології це помічники інноваційні при вивченні іноземної мови.

Висновки до розділу 1

Визначено, що іншомовна лексична компетентність це певна здатність особи лаконічно оформлювати власні висловлювання, вербалізувати власні ідеї, думки, розуміти мовлення інших, що базується на динамічній і комплексній взаємодії відповідних навичок, знань, умінь та лексичній обізнаності.

Встановлено, що основними принципами формування лексичних навичок є: принцип єдності мовної діяльності та навчання лексиці; принцип інтегративності; принцип тематичної зумовленості; принцип верифікації певних компонентів

ментальних в самому змісті навчання лексиці (розв'язання проблемних ситуацій, максимально наближених до відповідних умов дійсного спілкування); принцип взаємодії колективної; принцип урахування особливостей дидактико-психологічних навчання та аудиторії.

Визначено, що враховуючи можливі труднощі, вчителями розробляються відповідні вправи для формування ЛК. Відповідне засвоєння ЛО проходить шляхом виконання умовно-комунікативних, некомунікативних, комунікативних вправ, направлених на набуття певних знань, формування спроможності та навичок застосовувати набуті навички у всіх без виключення видах мовленнєвої діяльності.

Встановлено, що електронний застосунок (додаток) – це користувацька програма, що надає змогу вирішувати певні прикладні конкретні задачі деякого користувача. До можливостей функціональних додатків електронних слід віднести наявність флеш-карток, інтерактивних вправ, ігор, що сприяє набагато кращому засвоєнню ЛО.

РОЗДІЛ 2

РЕАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ

2.1. Аналіз мобільних додатків, що допомагають формувати іншомовну лексичну компетентність учнів основної школи

Проведемо аналіз мобільних додатків, що можуть допомогти у формуванні іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи. Нижче представимо короткий опис даних додатків.

Learn Speak English це програма від компанії Microsoft, що працює як на пристрої мобільному Android, так само і на персональному комп'ютері. Робить власний акцент на мові британській, використовує Microsoft Speech Recognition та звуки за відповідним зразком Cambridge University Press для поліпшення вимови, а також містить у своєму складі відеоролики зі спеціальними гідами BBC. Даний додаток є простим у застосуванні та зосереджується саме на розвитку лексичної компетенції [32].

Hello English це додаток Microsoft, що на противагу від Learn Speak English, дає можливість практикувати лексику та граматику разом з англійською розмовною мовою. Додаток містить доступ необмежений до 475 уроків, що можна завантажити для використання в офлайн режимі. Також присутні словник, ігри та чати із вчителями іноземної мови [27].

FluentU це програмний засіб, який доступний в онлайн режимі чи в якості мобільного застосунку, існуючого в Google Play та App Store, що дає можливість вивчати англійську мову з використанням популярних на Youtube відео, фільмів та музичних композицій. Містить відповідні вікторини, субтитри, інтерактивні заголовки. Робить відповідне навчання персоналізованим за допомогою відео,

впорядкованим за рівнем та жанром, а також здійснює відстежування навчання, пропонуючи матеріали для майбутнього навчання. Існує також можливість здійснення завантаження стенограм будь-якого аудіо чи відео уроків [25].

Rosetta Stone – додаток, який дозволяє вивчати іноземну мову за своїм власним розкладом, на різноманітних пристроях. Спрямований на відповідне формування запасу слів з використанням уроків інтерактивних. Застосовуючи технологію, котрій довіряють урядові програми, такі для прикладу як НАСА та Державний департамент США [39].

Innovative Language це додаток для Android та Apple, що надає школярам відео-уроки з подкастом, доступні на пристроях мобільних. Існують різноманітні програмні матеріали та формати для всіх рівнів володіння англійською мовою [28].

Learn It Now English це програма, яка дає можливість навчатися як за допомогою комп'ютера, так і з використанням застосунку мобільного. Даний курс передбачає роботу з інтерактивними уроками та іграми. Гарантує здобуття рівня базових знань англійської мови протягом 30 днів [31].

Duolingo це онлайн програма для того, щоб опанувати основи англійської мови. Вона може бути завантажена на мобільний смартфон. Містить інформацію в ігровому форматі де існують різні нагороди та заохочення до самого навчання [24].

Memrise – це додаток, який пропонує значне різноманіття безкоштовних курсів із різних мов включаючи і англійську, що його робить навчальною багатоплановою платформою. Включає додаток також сторінку на сайті, з використанням котрої є можливість продовжувати навчання навіть знаходячись offline. Даний додаток також має спеціальну систему балів, а також характер ігровий [36].

Lingua.ly це засіб спрямований на вивчення мови, а саме розвитку лексичної компетенції в оригінальних запропонованих текстах, що поєднуються із тестами лексичними відповідно до інтересів школярів [34].

Johnny Grammar's Word Challenge це розважальний додаток у вигляді певної вікторини для перевірки словника, письма та граматики. Час на виконання тесту, протягом котрого необхідно відповісти на максимальну кількість всіх запитань, складає 60 секунд. Існує три рівні складності даного тесту: середній, низький та високий, а також 10 різних тем. Даний додаток має відповідну систему балів та характер змагальний між всіма учасниками [29].

SpeakingPal English Tutor – становить собою інтерактивний додаток, що надає можливість покращити англійську мову з використанням функції розпізнавання голосу та створює відповідну ситуацію розмови по телефону із носієм певної мови. Він направлений на покращення вимови та розмовної англійської. Даний додаток пропонує більше ніж сто рівнів та значну кількість різних діалогів, слів та речень. Однак, даний додаток являється платним, тому що версія безкоштовна пропонує тільки 16 рівнів [40].

MyWordBook 2 – це додаток, який представлений у формі записника інтерактивного. З використанням даного додатка можна вивчати нові слова із картинками, постерами, реченнями і звуком, що допомагають запам'ятовувати слова. Також додаток має функції швидкого перегляду слів та можливість створювати свої власні постери [37].

Додаток Busuu є певною соціальною мережею саме для тих, хто вивчає мови. Якість уроків з письма, читання та говоріння на Busuu являється досить високою. Уроки пропонуються у відповідності до рівня складності, є більше 150 тем із 3000 словосполучень та слів [40].

Fun Easy Learn English – це певний додаток словниковий із більш ніж 6000 слів у відповідній інформаційній базі. Додаток не вимагає доступу до мережі

Інтернету. Знання словника можна вдосконалити з використанням вимови, ілюстрацій, ігор [23].

Lingua Leo – це певна навчальна web-платформа, яка пропонує певний перелік мобільних безкоштовних застосунків для вивчення англійської мови, які працюють на базі Android та iOS. Lingua Leo пропонує чотири види таких тренувань: конструктор слів, аудіювання, переклад-слово, слово-переклад. А також більш ніж п'ятдесят наборів слів за відповідними темами із картинками та озвученням, англомовні тексти, фразовий конструктор, словник (а найголовніше: він є доступним в оффлайн режимі) та можливість безпосередньо створити словник особистий (слова додаються з транскрипцією і озвученням). Серед найбільш цікавих режимів необхідно відмітити «Конструктор», оскільки користувач, працюючи із ним, має зібрати із відповідних літер слово, переклад котрого йому заздалегідь відомий. Режим переклад-слово та слово-переклад розрахований на обрання із запропонованих лише одного варіанту перекладу відповідного слова. Даний електронний застосунок, можливим є використовувати на етапі тренувального вивчення лексики, оскільки вправи, що там представлені, спрямовані на тренування використання лексичних одиниць та визначення їх основного значення [34].

Quizlet це безкоштовний ресурс, що може допомогти вивчити нові слова дітям з використанням карток. Підтримується Android та iOS. Програма пропонує різноманітні ігри з метою заучування слів: підібрати до картинки певне слово чи пояснення, потренувати вимову та написання слова, пройти відповідні тести для самоперевірки. Дані картки можна також роздрукувати. Найбільш ефективним є використання Quizlet на орієнтовно-підготовчому етапі вивчення лексики. З використанням флеш-карток школярі набагато краще запам'ятовують написання слова, а також його переклад [38].

Kahoot – це спеціальний онлайн-ресурс, який також може бути встановлений, як додаток для створення тестів, навчальних ігор та вікторин на

базі Android та iOS. Ресурс являється повністю безкоштовним у власному використанні. Створені у Kahoot завдання дають можливість застосовувати в них фото та навіть певні фрагменти з відео. Темп виконання тестів та вікторин регулюється за допомогою введення обмеження по часу для кожного окремого питання. При необхідності педагог може ввести певні бали за відповіді на запитання та за відповідну швидкість виконання визначених завдань. Запитання будуть з'являтися на екрані комп'ютера педагога (зображення безпосередньо можна вивести на інтерактивну дошку), а відповідні кнопки для відповідей будуть у кожного школяра на екрані їх гаджета. Після кожного поставленого запитання програма буде показувати правильні відповіді та результати учасників. Школярам досить зручно з власного смартфона обирати вірну відповідь. Відповідні варіанти відповідей можуть бути представлені у вигляді геометричних фігур. Цей електронний додаток є ідеальним засобом для проведення тренування з використання лексичних одиниць [30].

Toon Doo це електронний безкоштовний застосунок з метою створення коміксів. З використанням коміксів можна запропонувати дітям створити власну мовленнєву ситуацію, з метою спонукати їх застосувати вивчені лексичні одиниці раніше при розв'язанні завдання комунікативного змісту. Даний застосунок забезпечує відповідну самостійну роботу школярів та дає можливість здійснити перевірку їх рівня знань і оволодіння лексичними одиницями без будь-яких обмежень у певних ситуаціях.

Відносно додатків, з використанням котрих учні можуть у вільній формі вивчати іноземну мову, то в даному випадку їх умовно можна поділити на кілька категорій. До першої слід віднести – електронні словники, що можуть стати у нагоді для засвоєння та вивчення нових слів. До даної категорії слід віднести як додатки та сайт, присвячені даній темі, так само і певні Telegram-канали чи сайти. Вони значною мірою спрощують пошук потрібних слів, бо тепер вже нема потреби здійснювати пошук спеціальних термінів чи словників у бібліотеках.

Часом вони також містять у змісті елементи довідників, з метою нагадування користувачеві певних правил вимови чи, для прикладу, граматики. Також у даних засобах зустрічається певна можливість здійснити перевірку свого власного запасу слів з використанням методу тестування.

Наступна друга категорія являє собою додатки із комплексом вправ для вивчення мови. Тут можна вивчити нові слова, правила для їх вимови, вживання та написання, проте програми є рекомендованими для тих користувачів, що вже мають певний мінімальний рівень знань. Дані програми мають значну кількість варіативних вправ для закріплення знань та вивчення іноземної мови. З поміж них такі відомі додатки як Duolingo, Learn English Elementary та Grammar Up. Розглянемо їх детальніше. Learn English Elementary собою являє серію подкастів саме для тих учнів, хто вивчає англійську мову. Є можливість завантажити їх на мобільні пристрої та використовувати у будь-який зручний для користувача час [20, с. 50].

Кожна така серія може тривати близько двадцять хвилин та супроводжуватися відповідними питаннями для слухачів. Duolingo це певно, найпопулярніший додаток з поміж представлених. Відповідний процес навчання відбувається у формі гри з відповідною можливістю змагання із другими користувачами. Це – найкращий вибір для тих, хто прагне покращити власні вміння відносно побудови речень. Grammar Up – призначений саме для тих, хто прагне подолати проблеми із побудовою речень, використання артиклів та має інші граматичні труднощі [2, с.109].

Проте, на превеликий жаль, не усі педагоги підтримують представлені можливості для навчання учнів і це все в наш час є ще великою проблемою навіть у нинішніх умовах здобування освіти. Розповсюдженою є думка, що при залученні школярів до портативних пристроїв із відкритим доступом до мережі Інтернет, вони будуть значною мірою відволікатися на інші речі та, у підсумку, подібне навчання просто буде неефективним. Значна залежність від мобільних пристроїв може

значною мірою заважати школярам активувати власні навички когнітивні такі як, для прикладу, брейнстормінг, що також сприяє розвитку креативності. Оскільки школярі постійно мають певний доступ до інформації на власному смартфоні, то вони не прикладають ніяких зусиль для того, щоб запам'ятати потрібні для них речі. Вчені відмічають, що школярі досить часто відволікаються на свої розмови в різних соціальних мережах та здійснюють перегляд великої кількості неакадемічних web-ресурсів, що має значний вплив на їх активність на уроці. Досить ідеальним варіантом для розв'язання представленої проблеми може стати деяке створення наповнення цифрового для навчальних успішних проєктів, що могли б на пряму зробити сам процес вивчення ІМ ефективним та досить цікавим.

Таким чином, застосування мобільних додатків для вивчення ІМ мають значні перспективи застосування в освітньому процесі, при умові досить комплексного, серйозного та вдумливого підходу як від самих користувачів таких додатків, так само і від педагогів, які вирішили їх застосовувати під час навчальної діяльності.

2.2. Планування та організація навчання іноземної мови за допомогою мобільних додатків

Провівши аналіз традиційної системи вправ, котру застосовують з метою формування навичок лексичних в мовленні усному в учнів середньої школи, були відібрані саме такі додатки, котрі дають можливість створювати свої власні вправи із відповідним наповненням, що підходить для кращого засвоєння лексики. До даних додатків увійшли такі: Quizlet, LearningApps, Wizer, WordWall, Kahoot!. Як джерело додаткової інформації для школярів були застосовані наступні додатки: TED Talks, BBC Learning English, YouTube та MyEnglishPages. Спочатку, на етапі семантизації, необхідно застосовувати додаток Quizlet для вивчення і кращого ознайомлення з новими словами учнів.

Програма Quizlet – це спеціальна онлайн картка, котру можна застосовувати як на комп'ютері, так само і на смартфоні, що є доволі зручним під час проведення уроків. Дана онлайн мапа містить числа, зображення та інші засоби навчання, котрі можуть застосовувати вчителі у класі та безпосередньо під час проведення уроків онлайн. Крім того, з використанням даних карток школярі можуть досить легко зрозуміти зв'язок між значенням та формою слів [38]. Даний додаток слід розглядати як цифрову картку, що надає картки із відповідними зображеннями, що застосовуються через смартфони, онлайн чи офлайн, щоб допомогти школярам запам'ятати значення та форму слів разом (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Опис відповідних режимів навчання у програмі Quizlet

Навчальний режим	Опис	Пристрій для використання	
		Комп'ютер	Мобільний
Вивчення лексики	Вивчення та ознайомлення зі словами: вибір множинний, письмові питання (запитання подаються від легкого до складнішого рівня).	Доступно	Доступно
Флеш-картки	Картки цифрові на котрих зображено лексику, що школярі можуть гортати, клацаючи мишею чи торкаючись до екрана, щоб продемонструвати визначення чи зображення, які пояснюють певну лексику.	Доступно	Доступно
Письмо	Школярам пропонується написати визначення певного лексичного слова чи зображення. Школярі можуть перездати даний модуль у тому випадку, якщо допустять помилку.	Доступно	Доступно
Говоріння	Школярам пропонується ввести саме те, що вони почули зі звукової підказки. У тому випадку, якщо вони напишуть слово із помилкою орфографічною, вони почують, як саме воно диктується по літерах, поки на екрані вводиться відповідь правильна.	Доступно	Не доступно
Тести	Тест у своєму складі містить 4 типи запитань: письмовий: декілька варіантів відповідей, на відповідність і з відповідями «True» чи «False». Питання складаються за рахунок матеріалу, який було введено вчителем. Одержані помилки та бали можна також перевірити.	Доступно	Доступно
Підбери пару	Гра, в котрій школярам пропонується якнайшвидше зіставити терміни із їх відповідними визначеннями (чи відповідними рисунками). Після завершення програма показує школярам рейтинг та бали серед інших учнів.	Доступно	Доступно

Необхідно відмітити, що основною відмінною рисою даного додатка являється саме те, що школярі мають можливість створювати картки віртуальні із лексикою на самостійній основі [38].

Також існує функція, що дає можливість школярам слухати вимову будь-яких слів чи проводити запис аудіо для їх безпосереднього відтворення. Файли зображень, що завантажені користувачем, додавати можна до будь-якої сторони віртуальної картки. Не дивлячись на те, що Quizlet може бути досить потужним інструментом, потрібно все ж пояснити школярам, що це тільки один із значної кількості засобів, що вони мають у власному розпорядженні для поліпшення власного володіння англійською мовою. Наявні режими навчання, що існують в Quizlet викликають в школярів відчуття задоволення від самого процесу навчання та збільшують інтерес до безпосереднього вивчення лексики. Даний ефект можна пояснити тим, що школярі можуть бути набагато більше залученими до самого процесу вивчення мови та опануванням нового словника [38].

Наступний широковідомий додаток, що можна застосовувати найбільше на етапах автоматизації та семантизації, щоб активізувати та ввести лексику в усному мовленні є Kahoot!. Це безкоштовна платформа для навчання, яка побудована на освітніх і ігрових технологіях, котрі можна застосовувати для створення відповідних тестів інтерактивного спрямування. До неї можна одержати доступ з використанням будь-якого мобільного пристрою. Kahoot! також призначено для того, щоб педагоги могли створювати свій власний контент та проводити оцінювання учнів, а останні, щоб навчилися бути конкурентоспроможними та розважалися, таким чином поліпшуючи оцінювальне та навчальне середовище у своєму класі. Переважна більшість функцій в Kahoot! є зосередженими саме на стеженні за динамікою класу під час формування лексичної англомовної компетентності та її відповідних навичок, а також саме на тому факті, що дана гра збільшує мотивацію та оцінки

учнів, щодо навчання та вивчення англійської мови [54, с. 78].

Необхідно відмітити, що концепція Kahoot! ґрунтується над тому, щоб безпосередньо поєднати відповідну систему відповідей школярів та наявну систему в школах запровадивши при цьому елементи інтерактивні, що забезпечуються смартфонами. Основна мета Kahoot! ґрунтується на тому, щоб збільшити мотивацію, залученість, концентрацію та насолоду для поліпшення динаміки класу та ефективності навчання.

Досить нудні завдання в навчальному комп'ютерному середовищі можуть стати основною причиною проблемної поведінки та поганого навчання.

Kahoot! дає можливість педагогам створювати різні чотири типи ігор, що включають в себе опитування, вікторини та дискусії, в котрих учні змагаються один із одним. Відображаються кращі результати по кожному із запитань, а відповідний переможець відображається на відповідному табло в самому кінці сеансу [54, с. 79].

Запитання опитування та вікторини стимулюють розвитку швидких рішень під час навчального процесу, а обговорення у класі сприяють удосконаленню навички говоріння. Функція відповіді відкритої та можливість поєднати опитування та вікторину в одній грі значною мірою допомагають урізноманітнити безпосередній процес оцінювання та навчання учнів.

Також школярі можуть спілкуватися з другими школярами з усього світу. Грати з ними чи спілкуватися в позаурочний час, щоб покращувати свої результати та змагатися. Дані безпосередньо можуть бути завантаженні вчителями, чи учнями, які створили гру та переглядати всі наявні матеріали в Excel. Дані звіти також можуть бути корисними у майбутньому для проведення порівняння прогресу у самому навчанні.

Виокремлюють певні шаблони вправи з додатка для розвитку саме лексичних навичок (Таблиця 2.2).

Вправи із додатка Kahoot! для безпосереднього розвитку лексичних навичок під час усного мовлення

Назва вправи	Опис
Так чи Ні	Школярам задається питання на котре необхідно відповісти «Ні» чи «Так», при цьому аргументувавши правильність власної думки.
Мозковий штурм	Школярі обмінюються ідеями, що пізніше обговорюються у класі. Пізніше проводиться голосування за найкращу ідею.
Постав мітку	Школярі ставлять мітку на певній картинці, яка відноситься до вивченої теми, потім вони усно розповідають про відмічену позицію на фото.

Головна відмінність Kahoot! ґрунтується саме на тому, що і відповіді, і питання можуть бути відображенні на мобільних пристроях школярів, немає потреби застосовувати дорогий проєктор, а сеанси відповідей ніяк синхронізовані, іншими словами школяреві не має потреби чекати інших однокласників, перед тим, як перейти до запитання наступного [30].

Додаток LearningApps.org безпосередньо призначений для зберігання та розробки мультимедійних дидактичних інтерактивних завдань, з використанням котрих учитель має можливість сформулювати, перевірити та закріпити вже отриманні знання, навички та уміння кожного школяра в ігровій та навчальній формі, що безпосередньо сприяє формуванню мотивації, пізнавального інтересу до навчання, самостійності та критичності. В даному випадку значною мірою підвищується сама ефективність уроків і власне це сприяє стимулюванню школярів до навчальної діяльності. Процес навчання активізується через відповідне підвищення його інформативності. Завдячуючи цьому школярі покращують власні вміння, відносно орієнтування в просторі інформаційному і в даному випадку педагог виступає у певній ролі наставника. Вправи, що створюються педагогом у LearningApps, можна також відправляти учням в додатки Viber чи Telegram. Кожна із цих вправа має власний QR код, який дає можливість роздрукувати даний QR код та роздати учням для виконання, а також

можна розташувати даний QR код на одному слайді презентації. Завдання школяра полягає у скануванні QR кода, з використанням мобільного телефону чи планшета, та виконати завдання для відповідного самоконтролю [33].

Цей додаток можна застосовувати на всіх трьох етапах навчання, від найпершого, де проходить ознайомлення із тематичним новим вокабуляром до повного занурення у тему та застосування лексики у різноманітних контекстах. Додаток LearningApps.org має у своєму арсеналі ресурси, які дають певну можливість викладачеві на дистанційній основі здійснювати спілкування з учнями та колегами, проводити голосування онлайн:

- блокнот – редактор текстовий;
- дошка оголошень – програма для розташування контенту мультимедійного (картинки, текстові нотатки, відео та аудіо);
- календар – для відповідного складання розкладу уроків та іншого у вигляді певної таблиці;
- чат – для проведення спілкування школярів, які знаходяться онлайн;
- голосування – для здійснення організації онлайн-голосування під час проведення занять [33].

З поміж головних переваг вправ інтерактивних розроблених за допомогою LearningApps можна виокремити наступні: розроблені вчителем завдання інтерактивного характеру у LearningApps, які школярі можуть також виконувати як у класі, так само і самостійно вдома; під час розробки завдань інтерактивного характеру в додатку LearningApps, можна застосовувати інформацію, котру на паперовому носіїві просто неможливо розташувати (музика, звуки, відео тощо); школярі можуть виконувати певні завдання інтерактивного змісту на смартфонах та планшетах; педагоги можуть застосувати під час проведення розробки інтерактивних завдань та вправ модулі та блоки інших користувачів як певний шаблон, чи опублікувати свої вправи на платформі додатку (Таблиця 2.3).

Вправи додатку LearningApps для розвитку лексичних навичок в мовленні
усному

Назва	Опис
Вікторина	Педагог створює запитання із різною загальною кількістю варіантів відповідей. Запитання можуть бути, як у текстовому, відео чи аудіо форматі. Педагог сам має визначити загальну кількість запитань. Школярі відповідають усно чи надсилають відповіді в особистий кабінет педагога.
Заповнення пропусків	Школярам пропонується деяка частина тексту із відповідними пропусками у ній. Потрібно заповнити пропуски: вибравши із варіантів пропонуєваних, чи обрати самостійно твердження із вже вивченого матеріалу. Школярі мають декілька хвилин, щоб підготуватися та усно відповідають по черзі. Вправу слід застосовувати на мотиваційному етапі, перевірки домашнього завдання.
Знайди слова	Дана вправа може бути використана як певна навчальна гра. Школярам пропонується певний список питань, на котрі необхідно надати відповіді, та знайти їх на відповідній дошці для пошуку слів одне поруч із другим. Програма сама створює відповідну панель для знаходження слів, де слова розміщені по горизонталі, діагоналі та вертикалі. Дана вправа застосовується на усіх етапах проведення заняття англійської мови та пропонується особливо для здійснення актуалізації знань.
Крокодил	Школярі діляться на 2 команди та із кожної почергово виходить один гравець, котрому попадається слово. Школяр має описати дане слово не називаючи його, використовуючи як можна більше лексики, яка вивчена. Іншим школярам у якості певної підказки висвітлюються різноманітні букви, які можуть бути в даному слові.
Опис фото	Школярам необхідно описати усно, що саме відбувається на фото.
Перший мільйон	Школярі відповідають на поставлене запитання в ігровій формі, що нагадує відому гру «Мільйонер».
Скачки	Школярі діляться на відповідні команди/пари та відповідають на питання. Чия саме команда виграє, кінь того до фінішу наближається ближче.

Даний додаток можна застосовувати у різних формах навчання: під час усних чи практичних занять; під час екскурсій віртуальних; під час дослідницької та самостійної роботи учнів; під час виконання домашніх завдань школярами [33].

Wordwall – це додаток, що використовують у процесі навчання та викладання, що вимагає від школярів використання їх критичного мислення під

час вивчення у класі нових слів. Цей додаток, у вигляді гри, дає можливість, задіяти незнайомі та нові слова, що може допомогти школярам під час вивчення англійської мови. Wordwall було розроблено для поліпшення активності школярів, щоб вони були набагато активнішими при навчанні в онлайн режимі. За допомогою додатку учні мають можливість разом і навчатись і грати, а педагог може стежити за прогресом школярів (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Вправи з додатка WordWall для розвитку лексичних навичок в усному мовленні

Назва вправи	Опис	Тип
Відкрити коробочку	Школярі по черзі натискають на власному смартфоні на коробку і їм попадається текст чи зображення про який їм необхідно розповісти або описати, чи скласти діалог за відповідним вмістом фото. Все безпосередньо залежить від самого змісту завдання.	Безкоштовна
Випадкове колесо	Школярі крутять колесо, а їм попадаються запитання на котрі вони мають відповісти. Учень котрому попадається пуста частина звільняється від відповіді усної.	Безкоштовна
Випадкові карти	Школярі тягнуть карти в котрих може міститись, що завгодно (зображення, аудіо, текст). Педагог сам визначає ціль та головне спрямування цього завдання. Обов'язковим являється саме те, що учень має відповідати усно.	Безкоштовна
Флеш-карти	На картах розташовують запитання на котрі учень надає розгорнуту усну відповідь.	Безкоштовна
Конвеєрна стрічка	Спочатку школяреві показують низку предметів, а далі він має усно відтворити їх, не забувши жодного слова.	Платна

Головна перевага даної гри ґрунтується на тому, що вона дає можливість педагогу подавати матеріал навчального спрямування так, щоб школярам було набагато легше зрозуміти сам контекст відповідних вправ та що від них саме вимагають. Разом з тим, Wordwall може розважити школярів під час навчання, реалізуючи функцію інтерактивну.

Цей додаток є доволі простим у використанні, як для самого педагога, так і для учнів. Даний ресурс можна застосовувати на всіх рівнях загального розвитку лексичної компетентності.

2.3. Комплекс вправ з формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи засобами мобільних додатків у процесі навчання англійської мови

На основі аналізу наукової літератури було розроблено систему вправ для учнів 9-х класів з використанням різних мобільних додатків, щоб зробити сам процес опанування навичок в усному мовленні систематизованим та цікавим. Комплекс вправ включає в себе завдання із говоріння, а також різні поєднання вправ з письма, аудіювання та читання. Оскільки, формування навичок іншомовної лексичної компетенції у говорінні тісно переплітається із другими видами мовленнєвої діяльності. Дані вправи були розроблені із використанням мобільних додатків, в яких існувала певна можливість створювати на самостійній основі усі завдання, вставляти необхідне відео, лексику та аудіо.

Необхідно відмітити, що формування іншомовної лексичної компетентності має проходити поетапно, а тому відповідний комплекс вправ було розроблено відповідно до даних етапів, а мобільні додатки, що були використані у повній мірі задовольняли всі потреби вчителя для безпосереднього розвитку навичок говоріння в школярів.

1. Перший етап семантизації – передбачав використання вправ, що направлені на безпосереднє ознайомлення школярів із лексичними новими одиницями, розкритті повного їх значення, що в себе включає дане поняття та правильній вимові. Крок перший під час вивчення теми – введення тематичного нового словника. На даному етапі, найбільш часто застосовуються такі мобільні додатки, як LearningApps, Quizlet та WordWall.

2. Другий етап автоматизації – включає в себе вправи, що сприяють активізації застосування лексичних нових одиниць у говорінні та сприяють досить швидкому їх засвоєнню. Головне призначення вправ даного типу це доведення до певної автоматизації вживання лексичного нового матеріалу у

різних видах діяльності саме мовленнєвої. На даному етапі, найбільш часто використовувалися такі мобільні додатки, як Kahoot!, LearningApps та WordWall.

3. Третій етап вживання – вправи, з використанням котрих школярі застосовують раніше вивчену ними лексику у різноманітних навчальних комунікативних ситуаціях.

Вправи даного типу дають змогу здійснювати підтримку на досить високому рівні раніше вже засвоєних знань. Власне для цього були застосовані усі вище визначенні мобільні додатки, а також додатково TED Talks, BBC Learning English, YouTube та MyEnglishPage.

На етапі першому, було розроблено вправи, що були спрямовані на ознайомлення школярів із новими словами з використанням засобів інтерактивних. Загальновідомим фактом є те, що школярі значно легше засвоюють надану їм інформацію у тому випадку, коли її подавати послідовно та цікаво.

Вправа 1.

Етап: семантизації.

Використаний мобільний додаток: Quizlet.

Застосований прийом: школяр знайомиться із лексикою з використанням зорового та слухового сприйняття, що збільшує відповідну вірогідність запам'ятати лексичні нові одиниці значно швидше.

Головна мета: ознайомити школярів із головним тематичним словником, пояснити відповідне значення нових слів та навчити правильної вимови.

Завдання: «Розгляньте малюнки та по черзі прочитайте нові слова. Після прочитання перевірте вимову кожного слова. Складіть речення з будь-яким словом на свій вибір».

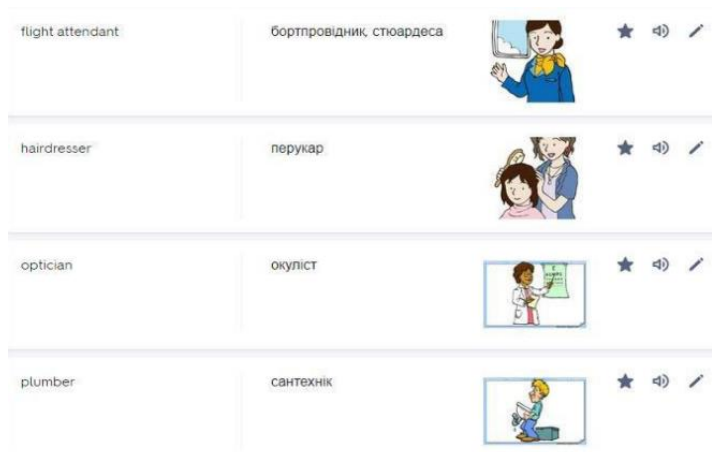

Рис. 2.1. Зразок вправи Quizlet на етапі семантизації

Вправа 2.

Етап: семантизації.

Використаний додаток: Quizlet.

Прийом: школярі із використанням тестових завдань на власний вибір навчаються відрізняти між собою нові поняття, це доповнюється відповідними картинками, що вносять ігровий момент та різноманітність у вправу.

Головна мета: тренувати певні знання лексичних нових одиниць.

Завдання: Визначити вірний переклад слова та його відповідне визначення?

1. Електрик –

a) plumber; b) carpenter; c) electrician; d) lawyer.

2. Особа, яка здійснює контроль за комфортом і безпекою повітряних, наземних і морських пасажирів:

a) flight attendant; b) accountant; c) plumber; d) porter.

3. Вгадайте професію людини, яка користується цими предметами: шприцом, стетоскопом, пробірками, штативом, крапельницею:

a) dentist; b) vet; c) cleaner; d) nurse.

Вправа 3.

Етап: семантизації.

Використаний додаток: LearningApps.

Використаний прийом: прослуховування аудіозапису та визначення відповіді, яка правильна.

Основна мета: здійснення активізації нової лексики під час розвитку аудитивних навичок в учнів, прослуховування аудіо.

Основний зміст завдання: Необхідно уважно прослухайте певні уривки із пропонованого аудіозапису та здогадатися, про які саме професії йде мова на аудіо. При потребі можна прослухати двічі запис! (Додаток А):

Вправа 4. Етап: семантизації.

Додаток: LearningApps.

Використаний прийом: розповідь.

Головна мета: розвиток відповідних навичок мовлення монологічного в школярів, активізація лексики, яка була вивчена в результаті мовлення усного.

Завдання: Інтерактивна гра «Розкажи мені, чим ти заробляєш на життя». Кожен учень таємно вибирає цифру, а під нею ховається назва професії, учень докладно розповідає про себе, а інші учні відгадують. (Продавець, юрист, програміст, ветеринар, шеф-кухар, лікар, електрик, актриса, секретар, офіціант) (Додаток А)».

Вправа 5.

Етап: автоматизації.

Мобільний додаток: WordWall.

Використаний прийом: класифікація термінів у відповідності до елементів, що їх описують та характеризують.

Головна мета: поглибити засвоєння лексичних нових одиниць, тренувати різницю між термінами «wage» та «salary», «revenue» та «income».

Завдання: Перед вами чотири різні терміни. Необхідно розподілити предмети зліва між ними так, щоб всі клітинки були заповнені (Додаток А).

Вправа 6.

Етап: автоматизації.

Мобільний додаток: LearningApps.

Прийом: проведення письмової вправи із новими лексичними одиницями.

Основна мета: покращити навички володіння новим матеріалом лексичного змісту, тренувати навички письмового мовлення.

Зміст завдання: Подивіться на малюнки та відгадайте назву кожної професії. Після цього напишіть по одному реченню до кожної з картинок. Намагайтеся використовувати якомога більше слів з нової теми. Запишіть речення в рамці під фото (Додаток А).

Вправа 7.

Етап: автоматизації.

Мобільний додаток: Kahoot!

Використовуваний прийом: переглядання відео, виконання вправи «True or False» вже після перегляду відео.

Головна мета: удосконалювати навички аудіювання та перевірити вірність почутого після закінчення відео.

Завдання: Уважно перегляньте відео. Зверніть увагу на важливі деталі. Після перегляду виконайте вправу «Правда чи неправда» до відео «Найстрашніші роботи в світі» (YouTube) (Додаток А).

Вправа 8.

Етап: автоматизації.

Мобільний додаток: LearningApps.

Використовуваний прийом: переглядання відео, надання відповідей на запитання під час відповідного перегляду, переказ основної інформації та змісту відео.

Головна мета: покращити навички аудіювання.

Завдання: Перегляньте відео 10 найбільш дивних вакансій у всьому світі та скільки за них безпосередньо платять і під час цього перегляду надайте відповіді на запитання. Здійсніть переказ основної інформації з даного відео (Додаток А).

Школярам ставляться такі запитання:

1. Do you believe the significance of this occupation is noteworthy? Please provide a rationale for your viewpoint.
2. Are you inclined towards the idea of having a professional bridesmaid at your wedding ceremony?
3. Is it your belief that undertaking such tasks is uncomplicated? Or do you find it monotonous?
4. Does the profession discussed by this individual pique your interest? Could you elaborate on why or why not?
5. Do you think it is justifiable to employ individuals to address this issue? Kindly elucidate your standpoint.

Вправа 9.

Етап: автоматизації.

Мобільний додаток: LearningApps.

Застосований прийом: переклад речень із мови української на мову англійську.

Основна мета: практикувати навички мовлення писемного, а саме перекладу із застосуванням лексики тематичної.

Завдання: Перекладіть речення з української мови на англійську, використовуючи вивчений словниковий запас. Запишіть речення в рамки під оригінальним текстом (Додаток А).

Речення для перекладу

- 1) Якщо у вас є проблеми зі світлом, то швидко викликайте електрика, не намагайтесь розв'язати всі проблеми самостійно.
- 2) Перші мої роки мені було досить важко працювати лікарем, бо я боявся прийняти певне невірне рішення.
- 3) Кар'єра являється важливою частиною життя будь-якої людини.
- 4) Лише висока заробітна плата і бонуси стимулюють роботу робітників.

5) Професія актриси примушує мене досить часто перевтілюватись в різних людей та іноді я просто забуваю, що світ кіно не являється справжнім.

Вправа 10

Етап: автоматизації.

Мобільний додаток: LearningApps.

Використаний прийом: складання діалогу із застосуванням вивченої лексики.

Мета: покращити навички діалогічного мовлення в школярів, практикувати роботу у парах.

Завдання: «Робота в парах. Напишіть діалог та розіграйте його за ролями (Спочатку розподіліть між собою професії, потім кожен обирає партнера. Пара повинна придумати та розіграти діалог за фото. Діалог має містити вивчену лексику (кількісний словниковий запас визначають учні, але не менше 5 вивчених слів) (Додаток А).

Вправа 11.

Етап: вживання.

Мобільний додаток: Wordwall.

Використаний прийом: дискусія у відповідності до теми.

Головна мета: практика вживання раніше вивченої лексики в мовленні усному, тренування та розвиток навичок комунікації.

Основне завдання: Інтерактивна гра-дискусія з учнями «Випадкова гральна карта». Кожен з учнів натискає на картку і перед ним з'являється запитання, на яке учень повинен дати повну відповідь (Додаток А).

Таким чином, розроблений комплекс вправ з використанням мобільних додатків має сприяти формуванню іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи.

Висновки до розділу 2

Проведено аналіз таких мобільних додатків, що можуть допомогти у формуванні іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи, як Learn Speak English, Hello English, FluentU, Rosetta Stone, Innovative Language, Learn It Now English, Duolingo, Memrise, Lingua.ly, Johnny Grammar's Word Challenge, SpeakingPal English Tutor, MyWordBook, Fun Easy Learn English, Lingua Leo, Quizlet, Kahoot, Toon Doo LearningApps, Wizer, WordWall.

Встановлено, що використання мобільних додатків для вивчення ІМ мають значні перспективи застосування в освітньому процесі, при умові досить комплексного, серйозного та вдумливого підходу як від самих користувачів таких додатків, так само і від педагогів, які вирішили їх застосовувати під час навчальної діяльності.

Для планування та організації навчання іноземної мови з метою формування навичок лексичних в мовленні усному в учнів середньої школи, були відібрані такі додатки: Quizlet, LearningApps, Wizer, WordWall, Kahoot!. Програма Quizlet – це спеціальна онлайн картка, котру можна застосовувати як на комп'ютері, так само і на смартфоні, що є доволі зручним під час проведення уроків. Дана онлайн мапа містить числа, зображення та певні інші засоби навчання, котрі можуть застосовувати вчителі у класі та безпосередньо під час проведення уроків онлайн. Встановлено, що Kahoot! це безкоштовна платформа для навчання, яка побудована на освітніх та ігрових технологіях, котрі можна застосовувати для створення відповідних тестів інтерактивного спрямування. До неї можна одержати доступ з використанням будь-якого мобільного пристрою. Kahoot! також призначено для того, щоб педагоги могли створювати свій власний контент та проводити оцінювання власних учнів, а останні, щоб навчилися бути конкурентоспроможними та розважалися, таким чином поліпшуючи оцінювальне та навчальне середовище у своєму класі. Встановлено, що додаток LearningApps.org безпосередньо

призначений для зберігання та розробки мультимедійних дидактичних інтерактивних завдань, з використанням котрих учитель має можливість сформулювати, перевірити та закріпити вже отриманні знання, навички та уміння кожного школяра в ігровій та навчальній формі, що безпосередньо сприяє формуванню мотивації, пізнавального інтересу до навчання, самостійності та критичності. Визначено, що Wordwall – це додаток, що використовують у процесі навчання та викладання, що вимагає від школярів використання їх критичного мислення під час вивчення у класі нових слів. Цей додаток, у вигляді гри, дає можливість, задіяти незнайомі та нові слова, що може допомогти школярам під час вивчення англійської мови.

Було розроблено комплекс вправ з формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи засобами мобільних додатків у процесі навчання англійської мови. Даний комплекс складався з 11 вправ, які можна застосовувати на різних етапах формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження були встановлені наступні важливі висновки:

1. Визначено сутність поняття іншомовної лексичної компетентності в науковій літературі. Визначено, що іншомовна лексична компетентність це певна здатність особи лаконічно оформлювати власні висловлювання, вербалізувати власні ідеї, думки, розуміти мовлення інших, що базується на динамічній і комплексній взаємодії відповідних навичок, знань, умінь та лексичній обізнаності. Визначено, що до основних структурних складників іншомовної лексичної компетентності належать: лексична навичка, знання лексичні і усвідомленість лексична.

2. Описано принципи, методи та прийоми формування іншомовної лексичної компетентності учнів. Встановлено, що основними принципами формування лексичних навичок є: принцип єдності мовної діяльності та навчання лексиці; принцип інтегративності; принцип тематичної зумовленості; принцип верифікації певних ментальних компонентів у змісті навчання лексиці (розв'язання проблемних ситуацій, максимально наближених до відповідних умов дійсного спілкування); принцип взаємодії колективної; принцип урахування особливостей дидактико-психологічних навчання та аудиторії. Визначено, що враховуючи можливі труднощі, вчителями розробляються відповідні вправи для формування ЛК. Відповідне засвоєння ЛО проходить шляхом виконання умовно-комунікативних, некомунікативних, комунікативних вправ, направлених на набуття відповідних знань, формування навичок та спроможності застосовувати набуті навички у всіх без виключення видах мовленнєвої діяльності.

3. Встановлено особливості мобільних додатків як засобу реалізації формування іншомовної лексичної компетентності учнів. Встановлено, що електронний застосунок (додаток) – це користувацька програма, що надає змогу

вирішувати певні прикладні конкретні поставлені користувачем задачі. До можливостей функціональних електронних додатків слід віднести наявність флеш-карток, інтерактивних вправ, ігор, що сприяє більш кращому засвоєнню знань про лексичні одиниці. Переважна більшість електронних мобільних додатків набули статусу результативного навчального засобу в процесі оволодіння лексичною іншомовною компетенцією, зважаючи на власну практичність, простий та зрозумілий інтерфейс, популярність та інтерактивність серед користувачів

4. Проаналізовано мобільні додатки, що допомагають формувати іншомовну лексичну компетентність учнів основної школи. Проведено аналіз таких мобільних додатків, що можуть допомогти у формуванні іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи, як Learn Speak English, Hello English, FluentU, Rosetta Stone, Innovative Language, Learn It Now English, Duolingo, Memrise, Lingua.ly, Johnny Grammar's Word Challenge, SpeakingPal English Tutor, MyWordBook, Fun Easy Learn English, Lingua Leo, Quizlet, Kahoot, Toon Doo LearningApps, Wizer, WordWall.

5. Обґрунтовано особливості планування та організації навчання іноземної мови за допомогою мобільних додатків. Для планування та організації навчання іноземної мови з ціллю формування навичок лексичних в мовленні усному в учнів середньої школи, були відібрані такі додатки: Quizlet, LearningApps, Wizer, WordWall, Kahoot!. Програма Quizlet – це спеціальна онлайн картка, котру можна застосовувати як на комп'ютері, так само і на смартфоні, що є доволі зручним під час проведення уроків. Дана онлайн мапа містить числа, зображення та певні інші засоби навчання, котрі можуть застосовувати вчителі у класі та безпосередньо під час проведення уроків онлайн. Встановлено, що Kahoot! це безкоштовна платформа для навчання, яка побудована на освітніх і ігрових технологіях, котрі можна застосовувати для створення відповідних тестів інтерактивного спрямування. До неї можна одержати доступ з використанням

будь-якого мобільного пристрою. Kahoot! також призначено для того, щоб педагоги могли створювати свій власний контент та проводити оцінювання власних учнів, а останні, щоб навчилися бути конкурентоспроможними та розважалися, таким чином поліпшуючи оцінювальне та навчальне середовище у своєму класі. Встановлено, що додаток LearningApps.org безпосередньо призначений для зберігання та розробки мультимедійних дидактичних інтерактивних завдань, з використанням котрих учитель має можливість сформулювати, перевірити та закріпити вже отриманні знання, навички та уміння кожного школяра в ігровій та навчальній формі, що безпосередньо сприяє формуванню мотивації, пізнавального інтересу до навчання, самостійності та критичності. Визначено, що Wordwall – це додаток, що використовують у процесі навчання та викладання, що вимагає від школярів використання їх критичного мислення під час вивчення у класі нових слів. Цей додаток, у вигляді гри, дає можливість, задіяти незнайомі та нові слова, що може допомогти школярам під час вивчення англійської мови.

6. Розроблено комплекс вправ з формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи засобами мобільних додатків у процесі навчання англійської мови. Даний комплекс складався з 11 вправ, які можна застосовувати на різних етапах формування іншомовної лексичної компетентності учнів основної школи. Формування іншомовної лексичної компетентності проходило поетапно. Перший етап семантизації передбачав використання вправ, що направлені на безпосереднє ознайомлення школярів із новими лексичними одиницями, розкриті повного їх значення, що в себе включає дане поняття та правильну вимову. Другий етап автоматизації – включав в себе вправи, що сприяють активізації застосування лексичних нових одиниць у говорінні та сприяють досить швидкому їх засвоєнню. Третій етап вживання – вправи, з використанням котрих школярі застосовують раніше вивчену ними лексику у різноманітних навчальних комунікативних ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова О.Ф. Психологічні особливості формування іншомовної комунікативної компетенції у вищій школі. Editorial Board. № 6 (28). 2022. С. 324 – 327.
2. Барбінова А. В. Роль інноваційних технологій у формуванні іншомовної компетентності у молодших школярів. Слово і справа Антона Макаренка: український та європейський контексти: матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 16 – 17 березня 2023 р.). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 108 – 110.
3. Безкоровайна Ю. Унаочнення як засіб формування іншомовної лексичної компетенції учнів. Студентський науковий альманах факультету іноземних мов, 2009. Вип 1(6). С. 230 – 234.
4. Биков В. Ю. «Мобільний простір і мобільно орієнтоване середовище інтернет-користувача: особливості модельного подання та освітнього застосування», Інформаційні технології в освіті, № 17. 2017. С. 9–37.
5. Бирюк О. В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англомовних публіцистичних текстів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.2. Київ, 2006. 326 с.
6. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. 2014. С. 45–50.
7. Бігич О. Б. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: курс лекцій: навчально-методичний посібник. Київ: Ленвіт. 2018. 240 с.
8. Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика :підручник для студ. лінгв. ун-тів і фак. ін. мов вищ. навч. закладів. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

9. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с
10. Воробець А., Поняття «лексична компетентність» у сучасній методиці навчання іноземних мов. Науковий вісник Чернівецького університету. 2020. №822. С. 24 – 35.
11. Головань М.С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2011. № 8. С. 224-233.
12. Дегтярьова Ю. В. Методика навчання студентів вищих немовних навчальних закладів читання англійською мовою для ділового спілкування: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2006. 241 с.
13. Захаревич Ю. Робота з відеоматеріалами онлайн як продуктивний прийом навчання аудіюванню. Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26 жовтня 2022 р. Вінниця / гол. ред. О.М. Ігнатова. Вінниця: ТОВ «Друк». 2022. С. 178 – 180.
14. Іщук А. Теоретичні аспекти поняття «лексична компетенція». «Платон мені друг, але істина дорожча»: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук : зб. матеріалів Всеукраїнської молодіжної конференції (2 – 3 березня 2023 року, м. Чернівці). Чернівці: Чернівецьк. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 157 – 159.
15. Кадемія М.Ю. Використання штучного інтелекту у вивченні іноземної мови здобувачами освіти. Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems: Collection of Scientific Papers. Vinnytsia: TOV «Druk+», 2022. Is. С. 153 – 162.

16. Канюк О. Використання інтерактивних методів навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ на заняттях з іноземної мови. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2016. Вип. 2. С. 97 – 100.

17. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. Освіта.ua: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/school/method/381/> (дата звернення 01.06.2023 року).

18. Коротун О. Аспекти формування комунікативної компетентності студентів-іноземців. Наукові записки: зб. наук. статей. М-во освіти і науки України; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. Випуск LXXXIV(84). С. 120 – 127.

19. Костенко І.Г. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови. Таврійський вісник освіти. 2013. № 1 (41). С. 170 – 176.

20. Красуля А., Шумило А. Застосування мобільних технологій з метою розвитку іншомовної лексичної компетентності учнів при вивченні англійської мови. Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія». Випуск 32. 2020. С. 49 – 59.

21. Кузнецова Н. Ю. Створення віртуального середовища для вивчення іноземної мови (технологія Веб 2.0). Англійська мова та література. Харків: Основа, 2012. № 19/21. С. 8 – 10.

22. Кучай О. В. Компетенція і компетентність – відображення цілісності та інтеграційної суті результату освіти. Рідна школа. 2019. №11. С. 44 – 48.

23. Мобільний додаток «Busuu». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.busuu.android.enc&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 05.06.2023).

24. Мобільний додаток «Duolingo» URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.duolingo&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 10.06.2023)

25. Мобільний додаток «FluentU». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.fluentflix.fluentu&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 14.06.2023)
26. Мобільний додаток «Fun Easy Learn English». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.funeasylearn.languages&hl=ru>. (дата звернення: 25.06.2023).
27. Мобільний додаток «Hello English». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.CultureAlley.japanese.english&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 06.06.2023)
28. Мобільний додаток «Innovative Language» URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.innovativelanguage.innovativelanguage101&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 17.06.2023)
29. Мобільний додаток «Johnny Grammar's Word Challenge». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.ubl.spellmaster&hl=uk&gl=US>
30. Мобільний додаток «Kahoot». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=no.mobitroll.kahoot.android&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 25.06.2023).
31. Мобільний додаток «Learn It Now English». URL: Learn It Now English. URL:<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.innovativelanguage.innovativelanguage101&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 15.06.2023)
32. Мобільний додаток «Learn to Speak English». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=talkenglish.com.standard&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 05.06.2023)
33. Мобільний додаток «LearningApps». URL: <https://learningapps.org/9713476>(дата звернення: 25.06.2023).
34. Мобільний додаток «Lingua Leo». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.lingualeo.android&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 14.06.2023).

35. Мобільний додаток «Lingua.ly» URL: <https://lingua.ly.softonic.ru/android>. (дата звернення: 02.06.2023).
36. Мобільний додаток «Memrise». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.memrise.android.memrisecompanion&hl=uk&gl=US> (дата звернення: 04.06.2023)
37. Мобільний додаток «MyWordBook 2» URL: <https://uk.phoneky.com/android/?id=d1d59486> (дата звернення: 11.06.2023).
38. Мобільний додаток «Quizlet». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.quizlet.quizletandroid&hl=uk&gl=US>. (дата звернення: 11.06.2023).
39. Мобільний додаток «Rosetta Stone» URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=air.com.rosettastone.mobile.CoursePlayer&hl=ru&gl=US> (дата звернення: 15.06.2023)
40. Мобільний додаток «SpeakingPal English Tutor». URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.speakingpal.speechtrainer.sp&hl=uk&gl=US>. (дата звернення: 14.06.2023).
41. Нагорна Н. В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції. Виховання і культура. 2017. № 1–2. С. 266 – 268.
42. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. 2-е вид., випр. і перероб. Київ: Ленвіт. 2002. 328 с.
43. Ніколаєва С. Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2013. 273 с.
44. Новосьолова В. Методи, прийоми й засоби навчання в процесі формування лексичної компетентності учнів 5–7 класів. Українська мова і література в школі. 2014. №3 (113). С. 19 – 23.

45. Овчарук О. В. Рамка цифрової компетентності для громадян: європейська стратегія визначення рівня компетентності у галузі цифрових технологій. Педагогіка і психологія. 2018. № 1. С. 31 – 37.
46. Пабат М. А. Методика навчання іноземних мов: навчальний посібник. Рівне : МЕРУ, 2023. 516 с.
47. Панчук І., Свириденко І. Формування іншомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи на основі смартфону. *Semper tiro*: студентський науково-літературний часопис. Житомир. 2023. № 12. С. 27 – 32.
48. Пішта П. Я. Методика перевірки лексичної компетентності. Формування інноваційних педагогічних технологій в умовах сьогодення (м. Полтава, 17 – 18 червня 2022 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 145 – 150.
49. Редько В. Г. Концепція компетентісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи. Київ: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 36 с.
50. Рекомендації ЮНЕСКО щодо політики в сфері мобільної освіти. URL: <http://iite.unesco.org/pics/publications/ru/files/3214738.pdf> (дата звернення: 19.05.2023).
51. Родигіна І. В. Компетентісно орієнтований підхід до навчання. Вид. група «Основа», 2015. 96 с.
52. Свириденко І. М., Кравець О. Є. Формування іншомовної комунікативної компетентності учнів середньої школи засобами відеоматеріалів. *Імідж сучасного педагога*, № 1(202), 2022. С. 59 – 63.
53. Смоліна С. В. Методика формування іншомовної лексичної компетенції. *Іноземні мови*. 2018. № 4. С. 16 – 23.
54. Стефанюк Т. Формування рецептивних лексичних навичок учнів старших класів на уроках англійської мови з використанням платформи Kahoot! *Факультет іноземних мов. Магістерський науковий вісник*. № 40. С. 77 – 80.

55. Сучкова О.А. Відбір і класифікація комбінованої наочності для формування лексичної компетентності учнів старшої школи. Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень: матеріали IV Міжнародної наукової конференції, м. Тернопіль, 4 листопада, 2022 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2022. С. 173 – 175.

56. Трубачова С. Є. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: стаття. Київ: «К.І.С.», 2014. С. 53 – 56

57. Федоренко Ю. П. Формування комунікативної компетенції старшокласників на сучасному етапі. Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2015. № 2. С. 82–88.

58. Черемис І. Нові вимоги до спеціаліста: поняття компетентності й компетенції. Вища освіта України. 2016. № 2. С. 84 – 88

59. Щеглова А. О. Місце проектного методу для формування і розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів в умовах змішаного навчання. Інформаційні технології і засоби навчання, №3 (53), 2016. С. 142-149,

60. Ярема М.І. Використання онлайн-ресурсів для формування іншомовної лексичної компетентності учнів на уроках англійської мови в умовах дистанційного навчання. Матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. С. 181 – 183.

61. Яременко В. В. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах). Київ, Вид-во «АКОНІТ», 2016. 926 с.

62. Attewell J. «Towards sustainable large-scale implementation of mobile learning: a mobile learning network (MoLeNET). In the bridge from text to context», Conference materials mLearn, 2008. P. 28–35.

63. Bowden John. Competency – Based Education – Neither a Panacea nor a Pariah. URL: www.crm.hct.ac.ae/events/archive/tend.018.bowden.html (дата звернення: 24.05.2023).

64. Hahn K. Tablets im DaF-Unterricht Das digitale Klassenzimmer. URL: <https://www.goethe.de/de/spr/mag/20516230.html> (дата звернення: 24.05.2023).

65. Krasulia Alla. Students' Perceptions of Educational Value and Effectiveness of Integrating Electronic Gadgets (Mobile Phones/Tablets) with Teaching-Learning Activities in an English as a Foreign Language Classroom. University of Tartu, Faculty of Social Sciences, Institute of Education. 2018. 65 p.

66. Nation I.S.P. Teaching and Learning Vocabulary in Another Language. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 477 p. URL: <http://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam031/2001269892.pdf> (дата звернення: 24.05.2023).

67. Oxford R. Language Learning Styles and Strategies : an Overview. Generative Approach to Language Acquisition Conference. Utrecht : Utrecht University, 2003. 25 p.

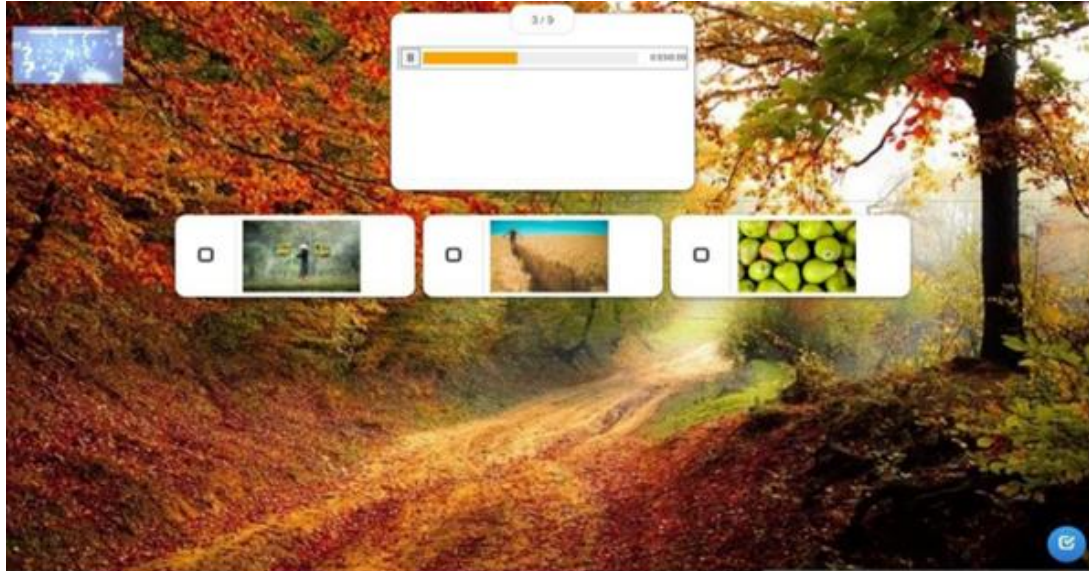
ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Вправа 3

Використаний мобільний додаток: LearningApps.

Зміст завдання: «Listen carefully to the excerpts from the audio and guess what professions the audio is talking about. If necessary, listen to the recording twice!».

Вправа 4

Використаний додаток: LearningApps.

Завдання: «Interactive game «Tell me what you do for a living». Each student secretly chooses a number, and the name of the profession is hidden under it, the student talks about himself in detail, and other students guess».

Вправа 5

Використовуваний мобільний додаток: WordWall.

Завдання: «There are four different terms in front of you. You need to distribute the items from the left between them so that all the cells are filled»

0:08

	This is a permanent income received by the state or company. This word does not apply to individuals.
company's total profit	are paid daily or weekly based on hours worked. such wages are received by workers who are engaged in physical labor, industry, services, retail bar workers, and so on.
office or administrative job	
high skill workers	manufacturing job
generated by sales of goods and services	hourly rate
sixed amount	received for the performance of work or received from investments, rental housing, invested dividends
It is a fixed amount of money that is agreed upon with the employer every year and transferred every month to a bank account. It does not depend on the number of hours worked and the amount of work performed.	
unskilled or semi-skilled workers	

Salary

<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	

Wage

<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	

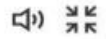
Income

<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	

Revenue

<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	

Submit Answers

Вправа 6

Використовуваний мобільний додаток: WordWall.

Завдання: Look at the pictures and guess the name of each profession. After that, write one sentence for each of the pictures. Try to use as many words as possible from the new topic. Write sentences in the box under the photo.

The screenshot shows the WordWall mobile app interface. A central white task card with a blue border contains the following text:

Завдання:
Look at the pictures. Make interesting sentences about the people in these pictures.

Below the text is a small grey button with the text "OK".

Surrounding the task card are several photo cards, each with a white border and a blue pushpin icon in the top left corner. The photo cards show:

- A police officer in uniform standing next to a car.
- A person in a white lab coat in a laboratory setting.
- A woman sitting at a desk in an office.
- A group of people in a dark setting, possibly a stage or performance.
- A person in a white lab coat examining a patient in a hospital bed.
- A group of people in a classroom or meeting.
- A person in a white lab coat examining a patient in a hospital bed.
- A group of people in a dark setting, possibly a stage or performance.
- A group of people in a dark setting, possibly a stage or performance.
- A group of people in a dark setting, possibly a stage or performance.
- A group of people in a dark setting, possibly a stage or performance.

In the bottom right corner of the app interface, there is a blue circular button with a white icon of a document with a checkmark.

Вправа 7

Використовуваний мобільний додаток: Kahoot!

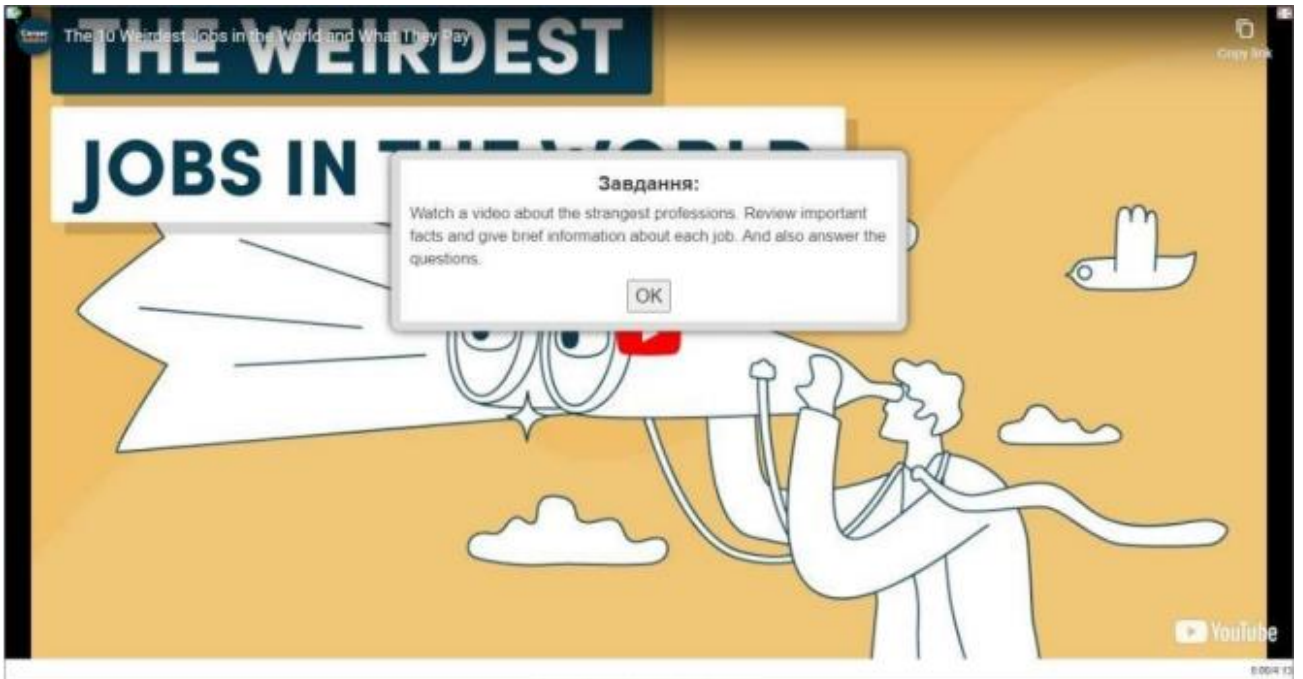
Завдання: Watch the video carefully. Take note of important details. After watching, complete the «True or False» exercise for video «Scariest Jobs In The World» (YouTube).

Вправа 8

Використовуваний мобільний додаток: LearningApps.

Завдання: Watch the video «The 10 Weirdest Jobs in the World and What They Pay» and answer the questions while watching. Recite the main information from the video.

Вправа 9

Використовуваний мобільний додаток: LearningApps.

Завдання: Translate the sentences from Ukrainian to English using the learned vocabulary. Write the sentences in the boxes below the original text.

The screenshot shows a mobile application interface with a yellow background. It contains several cards, each with a blue dot at the top and an information icon (i) in the top right corner. Each card contains a sentence in Ukrainian and an empty rectangular box for the English translation.

Card 1 (top left):
Поки лікар лікує пацієнтів, медсестра наче доглядальниця турбується про них.

Card 2 (top middle-left):
Продавець-консультант завжди зможе вам підказати де знаходиться потрібна вам річ.

Card 3 (top middle-right):
Професія актриси змушує часто перевтілюватись в різних людей.

Card 4 (top right):
Перші пару років мені було дуже важко працювати лікарем, тому що мені було страшно прийняти не вірне рішення.

Card 5 (middle left):
Лікуванням людей займається лікар, а тварин ветлікар.

Card 6 (middle middle-left):
Кравець шие одяг та робить його комфортним для носіння.

Card 7 (middle middle-right):
Якщо у вас проблеми зі світлом то викликайте електрика.

Card 8 (middle right):
Тільки висока заробітня плата та бонуси стимулюють роботу працівників.

Card 9 (bottom left):
Кар'єра є важливою частиною життя

A blue circular button with a white checkmark icon is located in the bottom right corner of the interface.

Вправа 10

Використовуваний мобільний додаток: LearningApps.

Завдання: Work in pairs. Write a dialogue and act it out in roles (First, divide the professions among yourselves, then everyone chooses a partner. The pair must come up with and act out a dialogue according to the photo. The dialogue must contain learned vocabulary (the amount of vocabulary is determined by the students, but at least 5 learned words).

Вправа 11

Використовуваний мобільний додаток: Wordwall.

Завдання: Interactive game-discussion with students «Random playing card».
Each of the students clicks on the card and a question appears to him, to which the student must give a complete answer.

